

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta sociálních věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Mgr. Kateřina Stěhulová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Mgr. Kateřina Stěhulová

**Klíčové momenty výstavby hotelu na Ještědu
optikou dobových periodik**

Bakalářská práce

Praha 2016

Autor práce: **Mgr. Kateřina Stěhulová**

Vedoucí práce: **Mgr. Zbyněk Vlasák**

Datum obhajoby: **2016**

Bibliografický záznam:

STĚHULOVÁ, Kateřina. *Klíčové momenty výstavby hotelu na Ještědu optikou dobových periodik*. Praha, 2016. 48s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Zbyněk Vlasák

Anotace (abstrakt)

Tato bakalářská práce zkoumá mediální obraz nejdůležitějších okamžiků ve výstavbě televizního vysílače a hotelu na libereckém vrcholu Ještěd. V první části se pokouší přiblížit atmosféru doby, v níž stavba vznikala, a postavení médií, která o tomto tématu přinášela informace. Druhá část mapuje zájem médií o architektonickou soutěž na výstavbu nového hotelu, zahájení stavby, udělení prestižní Perretovy ceny autorovi projektu Karlu Hubáčkovi a slavnostní otevření objektu. V závěru porovnává zájem médií o stavbu před a po sovětské okupaci v roce 1968.

Abstract

This bachelor thesis examines the media image of the most important moments in the construction of the hotel and TV transmitter on the top of Ještěd hill in Liberec. The first part of the text shows the atmosphere of the period during which the building was constructed and the status of the media bringing the information about this topic. The second part of this thesis focuses on the media itself and surveys their interest in the key moments of the construction – the architectural competition, the beginning of the construction, the author Karel Hubáček being awarded the prestigious Perret prize and opening of the new building. In the last part there is a comparison of the interest of media in the building before and after the Soviet invasion in 1968.

Klíčová slova

Ještěd, média, Karel Hubáček, Perretova cena, Liberec

Keywords

Ještěd, media, Karel Hubáček, Perret prize, Liberec

Prohlašuji, že na této závěrečné bakalářské práci jsem pracovala samostatně a že jsem k jejímu vypracování využila pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. 4. 2016

Kateřina Stěhulová

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Zbyňku Vlasákovi za zodpovědný přístup a trpělivou spolupráci při vzniku této práce. Poděkování patří též zaměstnancům Krajské vědecké knihovny v Liberci za ochotu a pomoc při získávání potřebných pramenů a literatury.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Stěhulová Kateřina

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2013

E-mail diplomantky/diplomanta:

Katerina.stehulova@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia (kombinované)

Předpokládaný název práce v češtině:

Klíčové momenty výstavby hotelu na Ještědu optikou dobových periodik

Předpokládaný název práce v angličtině:

Key moments on the construction of Ještěd hotel by the optics of contemporary periodicals

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezi)

LS 2015/2016

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Ve své bakalářské práci bych se ráda zaměřila na to, jakým způsobem byla veřejnost informována o nejdůležitějších momentech v historii hotelu a vysílače na Ještědu – tedy průběhu architektonické soutěže, změnách, které probíhající stavbě přinesl rok 1968, jejím dokončení a otevření hotelu. Zvláštní pozornost bude věnována zejména proměně mediálního obrazu a vůbec celé diskuse okolo probíhající stavby po zlomovém roce 1968. Zkoumání budou podrobeny dva z nejčtenějších celostátních deníků, dva regionální deníky a jeden odborný časopis, a to vždy v rozmezí dvou měsíců před a po dané události.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1 Úvod

2 60. a 70. léta v Československu

- 2.1. Československo na cestě k pražskému jaru – charakteristika období
- 2.2. Rok 1968 – stručný popis politických událostí roku 1968
- 2.3. Rok 1968 v Liberci – stručný popis událostí zlomového roku v Liberci
- 2.4. Československo na prahu tzv. normalizace
- 2.5. Média v 60. a 70. letech – postavení médií v daném období, charakteristika vybraných zkoumaných periodik

Historie staveb na vrcholu Ještěd

- 3.1. Stručná historie staveb na Ještědu až po požár chaty Rohanka
- 3.2. Architektonická soutěž – kritéria a průběh soutěže, vítězný návrh
- 3.3. Stavba hotelu a vysílače na Ještědu – průběh stavby

• Metodická část

- 4.1. Kvalitativní obsahová analýza – vysvětlení pojmu, popis metody

- Ještěd v médiích (výzkumná část)

5.1. Analýza dobových médií – kvalitativní analýza článků z vybraných periodik ve stanovených obdobích

5.2. Porovnání mediálního obrazu a zájmu o Ještěd před a po roce 1968

1. Závěr
2. Použitá literatura
3. Přílohy

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Průboj – vybraná období v letech 1963–1973

Vpřed – vybraná období v letech 1963–1973

Rudé právo – vybraná období v letech 1963–1973

Československý architekt – vybraná období v letech 1963–1973

Mladá fronta – vybraná období v letech 1963–1973

Zkoumanými uzlovými body historie výstavby hotelu na Ještědu jsou:

1. únor – duben 1963 (architektonická soutěž od vypsání soutěže po výběr vítěze)
2. červenec 1966 (zahájení stavby)
3. srpen 1968 (příchod sovětských vojsk)
4. jaro 1969 (udělení Perretovy ceny K. Hubáčkovi)
5. červenec 1973 (otevření hotelu)

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza článků týkajících se tématu. Komparace.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HAGEN, L., SCHERER, W., SCHULZ, W., aj. Analýza obsahu mediálních sdělení. Praha: Karolinum, 1998.

Texty uvádějí čtenáře do problematiky vztahu médií a veřejné sféry, ukazují způsoby analýzy masově mediovaných sdělení a zpravodajství.

BERAN, Lukáš. Sial. Vyd. 1. Editor Rostislav Švácha. Olomouc: Arbor vitae, 2010, 381 s.

Tato kniha se poprvé pokouší uchopit tvorbu libereckého sdružení architektů SIAL v plné šíři. Autoři vycházejí z archivních dokumentů i ze zpráv v dobovém tisku. Publikace obsahuje rozbor pětadvaceti nejdůležitějších projektů a staveb a medailony patnácti nejpřednějších architektů SIALu, Karla Hubáčka a jeho Ještěd nevyjímaje.

JIROUTEK, Jiří. Fenomén Ještěd. 2. rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, 2008, 181s.

Fotografická kniha se zabývá objektem hotelu a vysílače na Ještědu a využívá k tomu různých pohledů: od soutěže a dokumentace stavebních prací, porovnání návrhů a realizace řešení interiérů se současným stavem, zachycení vývoje návrhů výtvarníků přes technické zvláštnosti a běžný pohled na Ještěd očima turisty nebo řady fotografů.

Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech = Der Ještěd 11x anders : Architekturwettbewerb für den Sender und das Berghotel auf dem Ještěd im Jahre 1963 in Texten und Dokumenten. 1. vyd. Editor Jiří Křížek. V Liberci: Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury, 2014, 177 s.

Tato publikace obsahuje řadu dobových materiálů a dokumentů, které se týkají architektonické

soutěže na vysílač a horský hotel na Ještědu. Kromě všech jedenácti vybraných a vystavených návrhů věnuje pozornost i tomu, jak byl zrod této stavby sledován médii a veřejností.

Ještěd: evidence hodnot poválečné architektury = an inventory of the qualities of post-war architecture. Editor Petr Vorlík, Benjamin Fragner, Lukáš Beran. Praha: Výzkumné centrum průmyslového dědictví a Fakulta architektury ČVUT v Praze ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, 2010, 95 s.

Publikace je snahou o shrnutí témat týkajících se vztahu k architektuře druhé poloviny 20. století na příkladu hotelu a televizního vysílače na Ještědu. Mapuje jeho výstavbu a zmiňuje i méně známé okolnosti provázející jeho projektování a realizace.

KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci. 2., dopl. a rozš. vyd.* Liberec: Dialog, 2004, 704 s.

Tato kniha je dosud nejobsáhlejší publikací mapující dějiny města Liberec a jeho nejbližšího okolí od založení první osady až po začátek 21. století. Kniha hojně využívá archivních materiálů a obrazové dokumentace.

Jakub KONČELÍK, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 310 s.

Kniha přibližuje vývoj českých médií, především tisku, rozhlasu a televize, ale také proměny tiskových agentur, mediální legislativy, cenzurní praxe a novinářské profese v době, kdy byly české země součástí Československa (v letech 1918–1992). Nabízí tak poutavý obraz české společnosti 20. století netradiční perspektivou jejích médií.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

-

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga
pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

Obsah	9
1 Úvod	10
2 Metodická část	14
2.1 Obsahová analýza.....	14
3 60. a 70. léta v Československu	16
3.1 Československo na cestě k pražskému jaru	16
3.2 Pražské jaro	17
3.3 Srpen 1968 v zemi	18
3.4 Československo na prahu tzv. normalizace	19
3.5 Srpen 1968 v Liberci	20
4 Média v 60. a 70. letech	22
4.1 Postavení médií v 60. a 70. letech	24
4.1.1 Uvolňování poměrů v 60. letech	24
4.1.2 Pražské jaro a média	25
4.1.3 Mediální svět po srpnu 1968	26
4.2 Charakteristika zkoumaných periodik	27
4.2.1 Průboj.....	27
4.2.2 Vpřed	27
4.2.3 Rudé právo	28
4.2.4 Mladá fronta	28
4.2.5 Československý architekt.....	28
5 Stavby na vrcholu Ještěd	29
5.1 Stručná historie staveb na Ještědu	29
5.2 Požár horského hotelu	30
5.3 Architektonická soutěž	30
5.3.1 Kritéria a průběh soutěže	31
5.3.2 Vítězný návrh	32
5.4 Stavba hotelu a vysílače na Ještědu – průběh stavby	33
6 Ještěd v médiích (výzkumná část)	36
6.1 Analýza dobových médií – kvalitativní analýza článků z vybraných periodik ve stanovených obdobích	36
6.1.1 Pokrytí klíčových momentů stavby hotelu na Ještědu vybranými periodiky	36
6.1.2 Porovnání mediálního obrazu a zájmu o Ještěd před a po roce 1968.....	44
7 Závěr	48
8 Použitá literatura	50
9 Přílohy	55

3 Úvod

Ještěd. Kdysi obyčejný kopec nad Libercem, dnes cíl mnoha cyklistů, turistů, dobrodruhů, milenců a vlastně téměř každého, kdo se v Libereckém kraji ocitne, ať už na krátkou chvíli nebo natrvalo. Díky svému jedinečnému vrcholku, jemuž již přes 40 let vévodí atypická stavba, od roku 2006 nesoucí statut národní kulturní památky, je Ještěd symbolem nejen města Liberec, ale i celého Libereckého kraje a nespočtu firem a institucí, které v tomto regionu působí.¹

Ačkoli ještědský vrchol dominuje severočeskému regionu již od pradávna, jeho význam nebyl vždy takový. Až s výstavbou prvních turistických zázemí a otevřením lanové dráhy se z něho stala zajímavá turistická atrakce pro široké vrstvy. Největší věhlas mu však přinesla až jeho současná podoba. Ta, v níž vrchol hory splývá s unikátním architektonickým dílem, tedy ta, kterou si dnes každý představí, když se řekne „Ještěd“.

Stavba moderního hotelu vznikala v komplikované době, a tudíž ani její průběh nebyl úplně hladký. Od prvotních nesouhlasných názorů, které odsuzovaly modernost architektonického návrhu, po nesnáze přinesené politickými změnami a příchodem vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968.² I přes všechna úskalí, kterými tato stavba musela před svým dokončením projít, dnes na vrcholu Ještědu stojí budova, kterou zná celý svět.

Téma Ještědu jsem zvolila zejména proto, že mám k Liberci a vrcholku, pod nímž se město rozkládá, blízký vztah. Ještěd je pro většinu obyvatel Liberce srdeční záležitostí. Tento vztah trefně vystihují slova Mileny Lánské, předsedkyně občanského sdružení Ještěd 73, jehož hlavním úkolem je obnova hotelu na Ještědu v jeho původní podobě: *„Někdy se mne lidé ptají na můj vztah k Ještědu. Jak to jen vysvětlit? Prostě když*

-
- 1 Ještěd je například součástí znaků některých obcí (Proseč pod Ještědem a Světlá pod Ještědem), znaku Libereckého kraje, tvoří součást městského loga statutárního města Liberec. Mezi další instituce, které mají ve znaku Hubáčkův Ještěd, patří např.: Technická univerzita v Liberci, Junák – svaz skautů a skautek Liberec, FC Slovan Liberec, Krajská nemocnice Liberec, Jizersko-ještědský horský spolek, lyžařská škola Ski Ještěd, Hotel Liberec atd.
 - 2 Po okupaci, která na několik dní přerušila běžný život v zemi, následovalo ve stavebnictví období nedostatečného zásobování stavebními materiály. Stavebniny na jednotlivé projekty byly dodávány na základě priority, kterou jim přikládalo ministerstvo stavebnictví. Na prvních místech bylo odstraňování havarijních stavů a bytová výstavba. Viz např.: (j.) *Prvořadý úkol stavebnictví: odstranit havarijní stavby*. Rudé právo, 4. 9. 1968, roč. 49, č. 244, s. 2

ve čtyřech letech nastoupíte do mateřské školy v Ještědské ulici, pak i škola, kam chodíte, je ZŠ Ještědská, máte Ještěd na všech společných třídních fotkách, oddíl, kam od mala chodíte, má Ještěd ve znaku i v názvu, a cíl závodů, které pomáháte dělat, je na jeho vrcholu, o žádném vztahu k Ještědu neuvažujete. Prostě jste s ním vyrostli – stejně jako desítky tisíc dalších lidí tady z kotliny. A pak jsou tu další lidé ze všech koutů země, kterým se Ještěd dostal pod kůži jinak. Mnohým se zde přihodily velké věci – třeba se tu vzali nebo zasnoubili nebo došli k životnímu rozhodnutí. A naštěstí je mnoho těch, kteří to kopci a věži na něm chtějí nějak vrátit. Prostě jen tak, z lásky k Ještědu.“³

V první části tohoto textu je stručně popsána metodika, s jejíž pomocí tato práce vznikala. V dalších částech jsem se pokusila o přiblížení prostředí a charakteristiku doby, v níž hotel a vysílač Ještěd postupně vyrůstal. Jednalo se o dlouhé období, v němž došlo k několika zásadním zlomům – nejprve k uvolňování poměrů ve společnosti a příchodu tzv. pražského jara, poté k násilnému ukončení reformních snah okupací vojsky Varšavské smlouvy a nástupem politiky normalizace. Nebyla opomenuta ani média a jejich postavení v dané době. Součástí této podkapitoly je také krátká charakteristika periodik, z nichž vychází výzkumná část práce.

Další část stručně shrnuje historii staveb na vrcholu Ještědu od vybudování prvních přístřešků pro prodej občerstvení pro turisty po stavbu moderního hotelu s vysílačem, který na Ještědu stojí dodnes. Poslední část této práce obsahuje analýzu dobových médií. Snaží se shrnout v jaké míře a v jakém duchu vybraná periodika informovala o zásadních momentech ve výstavbě nového Ještědu a do jaké míry byly tyto informace ovlivněny změnami společenského prostředí v období okupace republiky vojsky Varšavské smlouvy.

Pro tuto práci byly využity dva druhy pramenů. Ke zpracování podkladových témat jsem využila zejména sekundární prameny, odborná díla a monografie, v případě dění okolo okupace v roce 1968 jsem čerpala též z archivu Českého rozhlasu, kde lze najít nahrávky vysílání týkající se tématu sovětské invaze.⁴ Pro druhou část byly zpracovány prameny primární, tedy konkrétní tituly dobového tisku ve vybraných

3 LÁNSKÁ, Milena. *Z lásky k Ještědu*. Výroční zpráva spolku Ještěd 73. Liberec, 2014.
Dostupné z: <http://www.jested73.cz/wp-content/uploads/2015/09/Jested-73-VZ-2014-single.pdf>

4 Např.: ROŽÁNEK, Filip. *Okupace den za dnem, hodinu po hodině* [online]. Československý rozhlas, 2008-08-05, [cit. 2016-02-22].
Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/historie/1968/_zprava/482064

obdobích. Vybrány byly dva celostátní deníky, *Rudé právo* a *Mladá fronta*, dále pak dva regionální tituly – týdeník *Vpřed* a krajský deník *Průboj*. K nim byl přidán i odborný časopis *Československý architekt*.

Období normalizace podrobně shrnuje například monografie Milana Otáhalo nazvaná *Opozice, moc, společnost 1969 – 1989: příspěvek k dějinám „normalizace“*.⁵ Regionální dějiny jsou nejdůkladněji popsány v dílech Romana Karpaše. První z nich, *Stalo se na severu Čech 1900 – 2000*⁶, stručně zachycuje nejdůležitější okamžiky v Libereckém kraji rok za rokem. Druhé z nich má mnohem užší zaměření. *Kniha o Liberci*⁷ je nepodrobnějším dílem pojednávajícím o historii města Liberec a jeho nejbližšího okolí.

K dějinám staveb na Ještědu byla rovněž využita *Kniha o Liberci*, společně ještě s dalšími tituly, z nichž je třeba zmínit zejména dílo *Fenomén Ještěd*,⁸ fotografickou knihu, v níž lze najít mnoho zajímavostí ohledně architektonické soutěže na horský hotel a dokumentaci týkající se stavebních prací. Další publikací podstatnou pro vznik této práce byla také poměrně nedávno vydaná kniha *Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech*.⁹ Toto dílo zachycuje stručně historii staveb na vrcholu Ještědu, podrobně se pak věnuje architektonické soutěži a výstavě nejúspěšnějších projektů. Čerpá z mnoha archivních materiálů a využívá také několik článků z okresního týdeníku *Vpřed*.

U primárních pramenů se rozsah zkoumaného materiálu lišil v závislosti na titulu (*Československý architekt* byl kvůli své periodicitě na rozdíl od ostatních periodik zkoumán v průběhu celého ročníku) a na sledované události. V případě té první se jednalo o čtyři měsíce (únor – květen) roku 1963, kdy poslední lednový den došlo k neočekávanému požáru horského hotelu na Ještědu a v dubnu byl vyhlášen vítěz architektonické soutěže. U příležitosti položení základního kamene (30. 6. 1966) jsem se

5 OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969 – 1989: příspěvek k dějinám „normalizace“*. Praha: Maxdorf, 1994.

6 KARPAŠ, Roman. *Stalo se na severu Čech 1900 – 2000*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2001.

7 KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004.

8 JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd: Phenomenon Ještěd = Phänomen Ještěd*. 2., rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, c2008.

9 KŘÍŽEK, Jiří (ed.). *Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech = Der Ještěd 11x anders : Architekturwettbewerb für den Sender und das Berghotel auf dem Ještěd im Jahre 1963 in Texten und Dokumenten*. 1. vyd. V Liberci: Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury, c2014.

věnovala období měsíc před a dva měsíce po daném datu. Taktéž tomu bylo i u dalších dvou událostí – udělení Perretovy ceny a předání nové stavby do užívání. Pro události v roce 1968 pak byly rozboru podrobeny 4 měsíce od začátku srpna do konce listopadu.

Cílem tohoto textu je zejména přiblížení pohledu médií na stavbu Ještědu. Má za úkol zjistit, do jaké míry se média o toto téma zajímala, případně jak o něm podávala informace čtenářům. Následně by pak měla porovnat, jak se zájem tisku o stavbu na Ještědu změnil po okupaci v roce 1968. Předpokladem je, že o budovu, jejíž dokončení nemělo pro politické představitele velkou důležitost, jelikož prioritou v tomto období byla hlavně bytová výstavba, nebudou média jevit příliš velký zájem. Dále očekávám, že o stavbě hotelu a vysílače na Ještědu bude nejpodrobněji informovat odborný časopis *Československý architekt*. U tohoto periodika čekám zejména detailní rozbor soutěžních návrhů, technického provedení i zaměření na osobnosti autorů.

Pro účely tohoto výzkumu jsou tedy stanoveny následující hypotézy:

- Všechna vybraná periodika budou pokrývat v klíčových momentech téma Ještědu.
- Nejpodrobnější informace přinese *Československý architekt*.
- Povaha zájmu médií o Ještěd se po roce 1968 změní.

4 Metodická část

Pro výzkum klíčových momentů stavby hotelu a vysílače na Ještědu optikou dobových médií byla zvolena kvalitativní obsahová analýza. Je tomu tak proto, že cílem této práce je zejména zjistit, jakým způsobem a v jaké míře bylo toto téma médií pokryto, případně zda se informace uveřejněné ve zkoumaných novinách a časopisech nějak liší jak mezi sebou tak ve srovnání se známými skutečnostmi. Porovnání zájmu tisku o dané téma bude vycházet zejména z obsahu zveřejněných zpráv. Tyto závěry pak budou doplněny také numerickými hodnotami, které zastupují počty článků otištěných v daných periodících během zkoumaných období.

4.1 Obsahová analýza

Termín obsahová analýza bývá často užíván spíše ve vztahu ke kvantitativní technice zkoumání textů. Dá se však vnímat i v obecnější rovině, v níž jsou zahrnuty i kvalitativní metody analýzy dat.¹⁰ Vzhledem k tomu, že je historicky propojena s teorií masové komunikace, která se pohybuje na pomezí sociologie a teorie komunikace, má tato metoda silné sociologické kořeny.¹¹

Obsahová analýza, ať už je míněna kvantitativní či kvalitativní, je rozbořením zaznamenané lidské komunikace. Je možno ji provádět na různých produktech komunikace v různých formách – patří sem například časopisy, noviny, knihy, webové stránky, blogy, písně, verše, obrazy, proslovy nebo třeba i zákony. Podle slovníkové definice je obsahová analýza popsána jako „objektivní, systematický popis manifestačního obsahu sdělení (...) Popis obsahu bývá o podstatě (co je řečeno) nebo způsobu (jak je to řečeno). Obsahová analýza se vyjadřuje k četnosti objektů ve sdělení a k platnosti obsahu anebo i k jeho souvislosti se sděleními jinými...“¹²

Obsahová analýza není jen analýzou obsahu sdělení, jak by se mohlo na první pohled zdát. Každý text má několik atributů, které mají vliv na význam jeho sdělení

10 DVOŘÁKOVÁ, Ilona. *Obsahová analýza/formální obsahová analýza/kvantitativní obsahová analýza*. AntropoWebzin, 2010, 6.2: 95–99. cit. 9. 3. 2016

11 SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2015, s. 292.

12 OPAT, Lubomír. *Výkladový slovník analytiky, aneb, Jak zpracovávat data*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005.

a které jsou tedy také předmětem analýzy. Jedná se o autora, příjemce, komunikační záměr, kód, kanál, obsah sdělení či efekty vyvolané danou komunikací.¹³

Kvalitativní analýza má induktivní charakter. Na počátku výzkumu je sběr dat, pozorování. Teprve po shromáždění dostatečného množství dat z nich výzkumník vyvozuje předběžné závěry, hledá pravidelnosti či odlišnosti, zkoumá význam dat. Výstupem pak mohou být nové teorie a hypotézy.¹⁴

Narozdíl od kvantitativní analýzy nemá kvalitativní analýza nijak pevně stanovené fáze výzkumu. Ani výzkumné jednotky nejsou posuzovány rovnocenně a v potaz musí být brán i sociokulturní kontext. Kvalitativní výzkum počítá i s možností různých interpretací textu autorem a příjemci.¹⁵

13 REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, s. 127–128

14 DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 1993, s. 287

15 SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2015, s. 329

5 60. a 70. léta v Československu

KSČ měla v 60. letech 20. století moc pevně v rukou. Vedoucí úloha strany byla v roce 1960 kodifikována novou Ústavou, země dostala do svého názvu nový přívlastek (Československá socialistická republika), který odkazoval na dosažení socialismu. Většina zemědělské půdy již byla znárodněna, hospodářství plně podléhalo centrálnímu řízení a soukromé vlastnictví již v podstatě neexistovalo. Obyvatelstvo země se o politické dění nijak zvlášť nezajímalo.¹⁶

5.1 Československo na cestě k pražskému jaru

Teprve díky uvolňování vztahů mezi Východem a Západem, které se pomalu prosazovalo po odsouzení Stalinova kultu osobnosti Chruščovem v roce 1956, se projeví první společenské a politické změny. Nastupující mladá generace se zapojila do nastalých diskusí o chybách a nedostatcích stávajícího systému, stejně tak jako média a umělecké kruhy. KSČ přesvědčovala českou společnost o tom, že tyto nedostatky budou řešeny a napraveny pomocí reforem. Když se však lidé žádných zlepšení a změn nedočkali, šířila se mezi nimi nespokojenost a objevovala se čím dál častější a ostřejší kritika vlády KSČ.¹⁷

Na čtvrtém sjezdu spisovatelů, který se odehrál na konci června 1967 na pražských Vinohradech, vystoupilo několik autorů (a to dokonce i členů KSČ) s odvážnými kritickými názory. Ludvík Vaculík ve svém vystoupení zapochyboval o tom, zda je vůbec možné dosáhnout pozitivního vývoje v rámci stávajícího socialistického zřízení. K němu se se svými projevy připojili i další autoři, zejména Milan Kundera, Pavel Kohout či Ivan Klíma.¹⁸

Když byla v říjnu 1967 surově potlačena studentská stávka na Strahově, ozvala se ostrá kritika vůči systému. Spory se rozhořely dokonce i uvnitř strany. Jednou z nejkritizovanějších skutečností byla kumulace stranických funkcí některými představiteli moci, což nakonec vyústilo v odstoupení Antonína Novotného z funkce

16 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 136

17 PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 3. vyd. Praha: Brána, 2012, s. 310

18 KVAČEK, Robert. *České dějiny II*. 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002, s. 206

prvního tajemníka ÚV KSČ v lednu 1968. Na jeho místo nastoupil slovenský politik Alexandr Dubček.¹⁹

Dubčekův nástup na pozici prvního tajemníka ÚV KSČ se stal klíčovým pro další vývoj ve společnosti. Díky němu došlo k postupnému uvolňování poměrů, objevila se otevřenější diskuse v médiích a byly představeny první návrhy reforem. Veřejný život se liberalizoval, společnost se opět začala zajímat o politiku a diskutovat o veřejných záležitostech. Období reforem, které nastalo po nástupu Alexandra Dubčeka na místo prvního tajemníka, se zapsalo do dějin pod pojmem „pražské jaro“.²⁰

5.2 Pražské jaro

Ideou, které chtěl Alexandr Dubček dosáhnout, byl tzv. „socialismus s lidskou tváří“, tedy spojení socialistických myšlenek s demokratickými principy. Došlo ke zrušení cenzury a v dubnu byl předložen tzv. „Akční program KSČ“, jehož cílem byla demokratizace, rozvoj vědy a kultury, ekonomické reformy a zkvalitňování školství. Stále však nepočítal s možností politického pluralismu, naopak svého mocenského monopolu se strana nehodlala vzdát.²¹

I přes to měly Dubčekovy reformy masovou podporu. Česká společnost žila v naději, že se znovu dočká demokracie. Vznikaly a obnovovaly se spolky a organizace, jejichž existence byla dosud nemožná či zakázaná. Mezi ty obnovené patřil například Junák či Sokol, z nově vzniklých to byly například KAN (Klub angažovaných nestraníků) nebo Klub 231 (klub sdružující politické vězně odsouzené podle paragrafu 231 za „rozvracení republiky“). Politické strany postupně znovunabývaly sebevědomí a rozrůstaly se o nové členy. Ve všech společenských vrstvách se pomalu začalo objevovat volání po svobodných parlamentních volbách.²²

Brzy se však prosazování reforem opět zpomalilo, a to zejména kvůli tlaku jak ze strany konzervativní části komunistické strany, tak i zvenčí, tedy ze zbývajících zemí Sovětského bloku. Reformní hnutí v Československu bylo prohlášeno za kontrarevoluci a přišla i první varování. Ani Dubčekovi příznivci ve straně si již nebyli důsledky

19 PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 3. vyd. Praha: Brána, 2012, s. 315

20 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. I. Vyd., Praha: Grada Publishing, 2011, s. 286

21 MLYNÁŘ, Zdeněk. *Mráz přichází z Kremle*. Praha: Mladá fronta, 1990, s. 100

22 KVAČEK, Robert. *České dějiny II*. 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002, s. 207

demokratizace tolik jisti jako na začátku a snažili se ji zbrzdit. To však česká společnost pocítila a jala se tomu bránit. První impuls vzešel opět ze spisovatelské obce. Dne 27. 6. 1968 publikovaly Literární noviny, Mladá fronta, Práce a Zemědělské noviny „Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, vědcům, umělcům a všem“ Ludvíka Vaculíka – manifest, který hodnotil situaci po únoru 1948, vyjadřoval podporu reformám a nabádal lidi k aktivitě ohledně uskutečňování společenských a politických změn. V následujících dnech podepsalo manifest celkem asi 120000 lidí včetně mnoha významných osobností. Ačkoli jej KSČ razantně odmítla, nedokázala tím už zabránit následujícím krokům ze strany Sovětského bloku.^{23 24}

5.3 Srpen 1968 v zemi

V souvislosti s vývojem v Československu probíhaly rozhovory a výpady proti Dubčekovi už na setkání delegací KSSS a KSČ v Čierné nad Tisou počátkem srpna 1968. Stejně tak na schůzce představitelů „Varšavské pětky“ v Bratislavě musel Alexandr Dubček obhajovat své vnitropolitické postupy. U svých protějšků však příliš neuspěl. V Bratislavě byla nakonec podepsána „Brežněvova doktrína“, zásada mezinárodní intervence Varšavské smlouvy v případě potřeby bránit socialismus.

Na základě této dohody nakonec zahájila vojska Varšavské smlouvy invazi do Československa. Takzvaná operace Dunaj začala 20. srpna kolem jedenácté hodiny večerní. Obrněné kolony překročily hranice na mnoha místech republiky. Obrana proti tak masové akci neměla šanci – na naše území proniklo cca 300000 mužů, 6300 tanků a 800 letadel.²⁵ Brzy byla obsazena i letiště, na něž postupně přistávaly desítky transportních letadel s těžkou technikou i vojáky. Pošty, stranické a vládní budovy, ale také Československý rozhlas byly dalším cílem okupantů.²⁶

Spící země se ráno probudila do chaotické situace. Ještě několik následujících dní se její obyvatelé snažili stávkami a protesty docílit odchodu sovětských vojsk. Jedním z takových aktů nesouhlasu byla i hodinová generální stávka vyhlášená

23 KVAČEK, Robert. *České dějiny II.* 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002, s. 208

24 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti.* I. Vyd., Praha: Grada Publishing, 2011, s. 287

25 KVAČEK, Robert. *České dějiny II.* 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002, s. 216

26 ROŽÁNEK, Filip. *Okupace den za dnem, hodinu po hodině* [online]. Československý rozhlas, 2008-08-05, [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/historie/1968/_zprava/482064

23. srpna. V ulicích se objevily transparenty, letáky i menší demonstrace. Na několika místech došlo k násilným potyčkám mezi vojáky a civilním obyvatelstvem. Dokonce i Národní shromáždění a následně i vedení komunistické strany odsoudily tuto vojenskou intervenci. Prezident Svoboda se vydal do Moskvy jednat se zástupci Sovětského svazu. Zde však byli společně s dalšími politickými představiteli Československa podrobena nátlaku, jemuž nakonec podleli. Souhlasili s podmínkami, které jim Kreml nadiktoval, a jako stvrzení souhlasu se zásahem sovětských vojsk v Československu podepsali tzv. „moskevský protokol“, dokument, který prakticky popíral dosavadní demokratický a reformní vývoj ve státě.²⁷

5.4 Československo na prahu tzv. normalizace

Po moskevských jednáních a následné okupaci byl nastartován proces „normalizace“ poměrů v zemi. Nejprve byli zbaveni moci ti, kteří měli podle Sovětského svazu na svědomí „kontrarevoluční“ vývoj na počátku roku 1968. V KSČ nastaly čistky, do jejího čela se později dostal prosovětský politik Gustáv Husák (nast. 17. 4. 1969). Protesty studentů, stávky a manifestace veřejnosti byly potlačeny.²⁸ Spolky, jejichž zrod umožnilo pražské jaro, byly zlikvidovány. Původně silný odpor obyvatelstva proti přítomnosti cizích vojsk v zemi postupně ochladl a v zemi se rozhostila atmosféra rezignace.²⁹

Na prosincovém zasedání ÚV KSČ v roce 1970 bylo přijato tzv. „Poučení z krizového vývoje ve straně a ve společnosti po XIII. sjezdu KSČ“, dokument, který odsoudil pražské jaro a jakékoliv další pokusy o reformu, které by mohly v budoucnu nastat. Dokument se stal ideovým základem sovětského ovládnutí Československa.³⁰ Sebemenší náznaky opozice byly potlačovány, nositelé reformních myšlenek, tedy zejména umělci a inteligence, byli perzekvováni či alespoň nějakým způsobem znevýhodněni. Opoziční hnutí se omezovalo pouze na malé skupiny, jejichž vliv na veřejnost byl zanedbatelný. Společnost se začala přizpůsobovat životu v reálném

27 RUŽIČKA, Daniel. *Protokol o jednání delegace ČSSR a SSSR (tzv. Moskevský protokol)* [online], totalita.cz, 1999-2016 [cit. 2016-03-11]

dostupné z: http://www.totalita.cz/txt/txt_prot_mosk_1968.php

28 OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969–1989: příspěvek k dějinám „normalizace“*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 13–14

29 ČINÁTL, Kamil. *Věčné časy: československé totalitní roky*. Praha: Respekt Publishing, 2009, s. 99

30 OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969–1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 49

socialismu.³¹

5.5 Srpen 1968 v Liberci

Liberec byl vstupem vojsk Varšavské smlouvy zasažen přímým úderem. Už kolem půlnoci překročily kolony vojenských vozů severní hranici ČSSR. V Liberci se objevily první tanky po jedné hodině ranní a kolem třetí se také ozvala střelba, která přinesla i první oběti.³² V ranních hodinách se na náměstí shromáždil zástup lidí protestujících proti přítomnosti cizích armád. Okupační vojska se bránila střelbou do davu. Čtyři lidé byli na místě zabití, několik desítek dalších bylo raněno. Množství shromážděných však neustále rostlo a nesouhlasných hlasů přibývalo. V 11:30 se odehrála jedna z nejtragičtějších událostí v dějinách města. Sovětský tank najel do podloubí před libereckou radnicí, kde se před střelbou ukrývaly desítky lidí. Přibyly tak další tři oběti, které zemřely na místě, mnoho dalších bylo poraněno sutí z narušených budov.³³

V suterénu Krajského projektového ústavu se sešla skupina libereckých kulturních pracovníků, mezi nimiž byli i Václav Havel a jeho přítel Jan Třiska, kteří tou dobou zrovna pobývali v Liberci. Okamžitě se zapojili do dění ve městě. Havel ještě téhož dne koncipoval „Výzvu spoluobčanům“, již následně podepsalo 27 kulturních pracovníků z Liberce a Prahy.³⁴

Stejně tak jako političtí představitelé země i její obyvatelstvo vyjádřilo nesouhlas s postupem Varšavské smlouvy. 22. 8. od 12 hodin proběhla v okrese generální stávk. V celém kraji se začaly šířit protestní letáky, objevovaly se nápisy a transparenty proti okupaci. Odpor se šířil i formou vtípů, písní a veršů, lidé sundávali z ulic cedule a ukazatele, aby se podle nich okupační vojska nemohla orientovat. Liberečtí horolezci dokonce na velmi těžko přístupnou radniční věž umístili černý prapor na znamení nesouhlasu s okupací. Václav Havel setrvávající v Liberci zde tvořil komentáře, které pak v týdnu od 21. do 27. srpna v libereckém studiu Českého rozhlasu předčítal Jan

31 OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969–1989: příspěvek k dějinám „normalizace“*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 21–28

32 Celkem během událostí 21. srpna zemřelo v Liberci 9 lidí

33 KARPAŠ, Roman. *Stalo se na severu Čech 1900 – 2000*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2001, s. 125

34 KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci*. 2., dopl. a rozš. Vyd. Liberec: Dialog, 2004, s. 468

Tříška. Apeloval v nich na významné zahraniční osobnosti, aby se jakýmkoli možným způsobem zastali napadeného Československa. Oba se objevili i v provizorních prostorech Televizního studia sever, které po krátkou dobu vysílalo z Ještědu.³⁵ Určitou formou protestu bylo i shromáždění pěti tisíc lidí na pohřbu obětí srpnové invaze, který se odehrál 24. 8. 1968. Žádný z těchto protestů však nedokázal zabránit nadcházejícím událostem a Liberec stejně jako zbytek republiky podlehl tlaku normalizace.³⁶

35 tamtéž, s. 470–471

36 HÁDKOVÁ, Jana. *Liberecká svědectví – jiné osudy* [TV dokument]. iVysílání ČT [online]. 2008 [cit. 2016-02-20].
Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10190182679-liberecka-svedectvi-jine-osudy/>

6 Média v 60. a 70. letech

Šedesátá léta přinesla uvolnění i do světa médií. V souvislosti s ním docházelo například ke vzniku dalších nových titulů, zejména v oblasti kulturních a společenských časopisů. Nejvýraznějšími z nich byly revue *Tvář*, *Oriente*, *Plamen* a *Impuls*, zabývající se zejména společenskými tématy, kulturou a uměním.³⁷

Mezi nejvýznamnější denní tisk té doby patřily zejména *Rudé právo* (vydávané KSČ), *Lidová demokracie* (deník Československé strany lidové), *Svobodné slovo* (periodikum Československé strany socialistické), *Práce* (pod taktovkou ROH), *Mladá fronta* (vyd. Československý svaz mládeže) a *Zemědělské noviny* (vydávané ministerstvem zemědělství), velký význam však měly i regionální a krajské tisky, jako například *Průboj* (severní Čechy), *Pravda* (Západočeský kraj), *Svoboda* (střední Čechy) či *Pochodeň* (Východočeský kraj). Stále oblíben se těšil i rozhlas. Ani ten se sice nevyhnul propagandistickému tlaku, což však na jeho oblíbenost nemělo nijak významný vliv. Až do konce 60. let měl mezi médii výsadní postavení jako nejmasovější domácí médium.³⁸

Od prvních květnových dnů roku 1953 vysílala také televize. Pravidelné denní vysílání bylo sice zavedeno až v prosinci 1958, ihned se však zařadila mezi nejvýznamnější zdroje zábavy a informací v zemi. Brzy se objevil první televizní vysílač na pražském Petříně a bylo zřízeno vysílací studio v Měšťanské besedě ve Vladislavově ulici v Praze.³⁹

Vedle oficiálního tisku existoval už od nástupu komunistické strany k moci také tisk ilegální a exilový. Mezi první exilové tituly patřila revue *Skutečnost*, založená roku 1949 v Ženevě. Politický exil vydával například měsíčníky *Demokracie v exilu* (Československá strana lidová) nebo *České slovo* (Československá strana národně socialistická). Nejvýrazněji však na české publikum působil čtvrtletník *Svědectví* redigovaný Pavlem Tigridem. Jeho vydávání bylo zahájeno v roce 1956 v New Yorku, později (v roce 1960) přesídlilo do Paříže. Zabýval se především politickými, kulturními

37 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. I. Vyd., Praha: Grada Publishing, 2011, s. 295

38 tamtéž, s. 150

39 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 158–159

a historickými tématy, a to nejen Československými, ale i tématy spojenými s dalšími zeměmi východní Evropy.⁴⁰

K přenosu informací nezatížených dohledem vládnoucí strany sloužila zejména tzv. šeptaná propaganda. V 60. letech se však do oběhu vrátily i ilegální tiskoviny ve formě samizdatu. Nelegální bylo také poslouchání zahraničního rozhlasu. Zásadní postavení mezi těmito zahraničními stanicemi (mezi ně patřily např. *BBC*, *Radio Luxembourg* nebo *Hlas Ameriky*) mělo *Rádio Svobodná Evropa*. Vysílalo už od roku 1951 a postupem času se stalo nejvlivnějším exilovým médiem.⁴¹

Po srpnové intervenci roku 1968 většina médií odmítla spolupráci s okupanty. Ta dosavadní musela přijmout nadiktované podmínky, nebo ustoupit do ilegality. Za účelem propagandy a ospravedlnění sovětské okupace začalo velení sovětských vojsk vydávat periodikum *Zprávy*, které se díky svému postavení stalo jedním z největších periodik v Československu (mělo náklad 300 tisíc kusů). Podporu invazi vyjadřovala i rozhlasová stanice *Vltava*, jejíž vysílání probíhalo od 21. srpna z území NDR.⁴²

Dostat média pod kontrolu se stalo jedním z hlavních úkolů vlády. Do čela klíčových organizací (ČST, Československý rozhlas) bylo dosazeno nové vedení vycházející vládě vstříc. Hned 30. srpna byl zřízen Úřad pro tisk a informace (ÚTI), jehož cílem byla kontrola médií a role jakéhosi prostředníka pro styk vlády s redakcemi. Následně na to pak 13. září vyšel zákon⁴³, který upravoval některá opatření ohledně médií. Jeho prostřednictvím byla opět zavedena cenzura.⁴⁴

Postupem času se mediální svět dočkal dalších omezení. Po nástupu Gustáva Husáka do čela komunistické strany v dubnu 1969 v médiích proběhly personální čistky; svobodně smýšlející žurnalisté byli nahrazeni těmi, kteří ochotně propagovali normalizační politiku. Také některé tituly, v minulosti nejintenzivněji hlásající proreformní myšlenky a postoje, byly zrušeny. Mezi nimi byly například *Reportér*, *Listy*,

40 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 165–166

41 tamtéž, s. 167

42 tamtéž, s. 192

43 Zákon č. 127/1968 Sb.

44 KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In Slovníková příručka k československým dějinám 1948–1989. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2006, s. 564
dostupné online: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/226_koncelik_cenzura.pdf

Žitřek či *Studentské listy*.⁴⁵ V prvních třech letech po okupaci zmizelo z české mediální scény celkem 156 periodik.⁴⁶

V květnu 1972 se konal VI. Sjezd československých novinářů, na němž byl předsedou zvolen Zdeněk Hoření z Rudého práva. Zde pak byla formulována role Československého svazu novinářů (dříve Ústředí novinářů ČSSR) – měl za úkol dohlížet na důsledné naplňování usnesení KSČ v československých médiích. Tím byla stvrzena role médií jako nástroje komunistické propagandy, která mu zůstala v podstatě až do znovuzískání svobody v druhé polovině 80. let.⁴⁷

6.1 Postavení médií v 60. a 70. letech

6.1.1 Uvolňování poměrů v 60. letech

Média byla od roku 1948, kdy se v českých zemích ujali vlády komunisté, plně pod vlivem a drobnohledem KSČ. Předběžná cenzura se týkala všech typů médií, tisku, televize i rozhlasu, v pozdějších letech kontrole podléhaly dokonce i poštovní zásilky. Kontrola mediálních obsahů probíhala nejen v rovině mediální komunikace, ale zahrnovala též izolaci občanů od tzv. „závadných informací“.⁴⁸

Mediální svět se v 60. letech konečně dočkal svého nového tiskového zákona. Největším pozitivem, který zákon 81/1966 přinesl, bylo přiznání existence institucionalizované cenzury. Cenzurním úřadem byla ustavena Ústřední publikační správa. To, že se cenzurní systém stal díky tomuto zákonu transparentnější, totiž vedlo ke snížení cenzurních zásahů. Mezi lety 1965 a 1967 jejich počet klesl na méně než polovinu.⁴⁹

Problémem však byl fakt, že se média zodpovídala pouze KSČ, a většinu žurnalistů v nich působících tak ovlivňovala nápadná stranická předpojatost. Jejich

45 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 327

46 KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In Slovníková příručka k československým dějinám 1948–1989. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2006, s. 565
dostupné online: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/226_koncelik_cenzura.pdf

47 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 334

48 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 176

49 tamtéž

posláním nebylo ani tak přinášet nové a zajímavé informace čtenářům, ale spíše u nich vyvolávat masový souhlas s politikou KSČ. Tisk často sloužil i k politické agitaci.

Politická angažovanost nebyla jen záležitostí tištěných médií. Poměrně mladá a stále se rozvíjející televize dostala už v roce 1964 svůj pevný legislativní základ – byl vydán zákon č. 18/1964 Sb. o Československé televizi, který definoval její funkci, a to takto: „Televize svou činností založenou na politice KSČ provádí masově politickou a výchovnou práci, podporuje tvůrčí iniciativu lidu a přispívá k dovršení kulturní revoluce.“⁵⁰

Ani televize se nevyhnula cenzuře, zejména na poli publicistiky. Stejně tak byly cenzurovány i pořady rozhlasové. A také rozhlas získal nový legislativní základ. Ve stejném roce jako zákon o Československé televizi byl Národním shromážděním přijat i zákon o Československém rozhlasu.⁵¹ I jeho postavení a úkoly měly být definovány ve souladu s politikou vládnoucí komunistické strany.⁵²

6.1.2 Pražské jaro a média

Uvolnění poměrů umožnilo velké změny i ve světě médií. V březnu byla fakticky zrušena cenzura, i když oficiálně se tak stalo až později. Tisk, televize a rozhlas sehrály klíčovou roli v utváření veřejného mínění té doby. Noviny a časopisy vycházely ve statisícových nákladech, lidé v ně vkládali mimořádnou důvěru.⁵³

Média (a to zejména tištěná) byla často nositeli reformních myšlenek, zejména *Literární noviny* vydávané svazem spisovatelů. Reformami ohrožená KSČ však po IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů v červnu 1967 toto periodikum svazu odebrala a jeho správu svěřila do rukou ministerstva kultury a informací. Jejich roli pak musely převzít jiné tituly, například *Filmové a televizní noviny*.⁵⁴

Po nástupu Dubčeka do čela KSČ se mediální svět dočkal nevídaného uvolnění. Najednou byla v médiích možná diskuse o reformách. Objevovala se kritika cenzury

50 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 159–162

51 Zákon č. 17/1964 Sb.

52 BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 297

53 KVAČEK, Robert. *České dějiny II*. 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002, s. 207

54 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 179

a nedostatečné informovanosti. Přišly první náznaky demokratizace novinářské práce a směřování ke svobodě slova, otevírala se dříve zakázaná témata, novináři často nerespektovali cenzuru. Do médií pronikly i některé skandály, o nichž se dříve veřejnost neměla šanci dovědět (např. o politických procesech v 50. letech). Díky tomu se také rozšířily čtenářské a posluchačské základny jednotlivých médií, zajímavější témata se stala lákadlem pro jejich konzumenty.⁵⁵

Ačkoli se KSČ stále snažila tuto svobodu tisku omezit, nakonec byl v červnu 1968 přijat zákon, který vyhlásil nepřípustnost cenzury.⁵⁶ Vaculíkův manifest *Dva tisíce slov* byl jedním z prvních projevů, který měl tuto nově nabytou svobodu stvrzovat. Nezávislost médií se dál rozvíjela a nakonec v nich komunistická strana ztratila svou vedoucí úlohu úplně.⁵⁷

6.1.3 Mediální svět po srpnu 1968

Svou důležitou roli sehrála média i při srpnových událostech roku 1968. Nejprve jako projev nesouhlasu odmítla zveřejnit prohlášení, v němž okupanti ospravedlňovali intervenci v Československu. Ve dnech, které pak následovaly, se stala zásadním smelovacím prvkem československé společnosti v jejím odporu proti okupaci. I poté, co byla ústředí všech vlivných titulů obsazena vojáky, vycházela značná část těchto deníků a časopisů ilegálně. Československé televizi se dařilo udržovat vlastní vysílání do 26. srpna a Československý rozhlas vysílal svobodně dokonce o den déle.⁵⁸

První měsíce po okupaci byly pro československá média ještě relativně svobodné. Velké změny nastaly teprve po nástupu Gustáva Husáka do čela komunistické strany. Nezávislost médií byla zlikvidována a média samotná byla postupně proměněna v nástroje komunistické politiky. Správná orientace jednotlivých titulů byla kontrolována cenzurními úřady (Český úřad pro tisk a informace a Slovenský úrad pre tlač a informácie). Většinou se jednalo o cenzuru následnou, v ojedinělých případech však přistupovaly i k předběžné cenzuře. Mimo to zde fungovala také autocenzura

55 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 182–186

56 Zákon č. 84/1968 Sb.

57 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 188

58 tamtéž, s. 190

vycházející ze strachu jednotlivých novinářů ze sankcí, které byly v různé míře uplatňovány.⁵⁹

Uniformita se stala hlavním znakem tehdejší žurnalistiky. Veškerá oficiální mediální produkce (ať už přímo tak i prostřednictvím různých úřadů a organizací) byla řízena ÚV KSČ. Zakládání nových titulů, jejich náklad či personální obsazení redakcí bylo plně v jeho moci. Společně s cenzurou tak vzniklo prostředí, v němž nebyl prostor pro žádné svobodné vyjadřování. V takovémto duchu setrval svět médií až do druhé poloviny 80. let, kdy znovu došlo k uvolnění poměrů v rámci „přestavby“ po nástupu Michaila Gorbačova k moci v SSSR.⁶⁰

6.2 Charakteristika zkoumaných periodik

6.2.1 Průboj

Severočeský krajský deník *Průboj* působil nejprve jako orgán severočeského Krajského výboru KSČ v Ústí nad Labem. K založení tohoto původně sociálně demokratického listu došlo v červenci 1920 v Lounech. Za svou existenci několikrát změnil název – v letech 1930–1931 vycházel pod jménem *Rudý průboj*, poté (roku 1931) byl sloučen s časopisem *Svoboda*. Od roku 1936 do října 1938 pokračoval jako *Průboj pracujícího lidu*. Obnoven byl znovu 15. 5. 1945 jako týdeník KSČ pro Louny, Postoloprty a okolí. Od ledna 1949 byl krajským listem KSČ v Ústí nad Labem. Celokrajským deníkem se stal v roce 1960, když došlo k jeho sloučení s libereckým listem *Cesta míru*. Koupit jej bylo možné až do května 1990, kdy byl nahrazen Severočeským regionálním deníkem.⁶¹

6.2.2 Vpřed

Vpřed s podtitulem „okresní noviny Liberecka“ vycházel jako týdeník mezi lety 1960 a 1990 pod taktovkou OV KSČ a ONV a MNV v Liberci. Od roku 1970 pak *Vpřed*

59 KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In Slovníková příručka k československým dějinám 1948–1989. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2006, s. 565

dostupné online: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/226_koncelik_cenzura.pdf

60 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 216

61 http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&s_lang=2&id_desc=77300
<http://www.usti-nad-labem.cz/dejiny/1945-95/ul-8-88.htm>

vycházel dvakrát týdně.⁶²

6.2.3 Rudé právo

Deník *Rudé právo* byl založen roku 1920 jako periodikum komunistické strany. Za druhé světové války byl komunistický tisk zakázán, vycházel však dál v ilegality. Jeho spojení s komunistickou stranou ho v letech 1948–1989 vyneslo na vrchol jako deník s nejvyšším nákladem. Sloužil zejména k propagandě komunistické ideologie, což bylo zakotveno i v jeho podtitulu „Deník KSČ“. Po pádu komunistické vlády byl tento podtitul nahrazen výrazem „levicový list“ a takto vycházel až do roku 1995, kdy z názvu zmizel přívlastek „rudé“ a deníku tak zůstalo jméno *Právo*.⁶³

6.2.4 Mladá fronta

Mladá fronta vznikla v roce 1945 zabráním tiskárny německého deníku *Prager Tagblatt*.⁶⁴ Původně nezávislý deník v období komunistické vlády podlehl stejně jako ostatní média nátlaku a pozbyl své nestrannosti; v roce 1970 se stal orgánem ÚV SSM, který se stal jeho přímým vydavatelem. Jeho současná podoba se začala utvářet v roce 1990, kdy se redaktoři Mladé fronty dohodli na založení vydavatelské společnosti M a F a.s., pod jejíž hlavičkou vyšlo 1. září 1991 první číslo nové *Mladé fronty DNES*.⁶⁵

6.2.5 Československý architekt

Časopis *Československý architekt* se charakterizuje jako „odborný časopis pro otázky architektury a výstavby“. Začal vycházet v roce 1955 jako čtrnáctideník Svazu architektů ČSSR.⁶⁶ V březnu 1990 byl pak titul přejmenován na *Architekt* a přešel pod správu Obce architektů. V současné době vychází časopis jako dvouměsíčník.⁶⁷

62 Katalog Krajské vědecké knihovny v Liberci. [online]

Dostupné z: http://ipac.kvkli.cz/ar1-li/cs/detail-li_us_cat-0852340-Vpred/?disprec=7&iset=3

63 BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. I. Vyd., Praha: Grada Publishing, 2011, s. 164, s. 372

64 tamtéž, s. 233–234

65 KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. I. vyd., Praha: Portál 2010, s. 258

66 MORGANOVÁ, Pavlína, Dagmar SVATOŠOVÁ a Jiří ŠEVČÍK (eds.). *České umění, 1938–1989: programy, kritické texty, dokumenty*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2001, s. 435

67 <http://www.architekt.cz/cs/uvodni-stranka/>

7 Stavby na vrcholu Ještěd

7.1 Stručná historie staveb na Ještědu

Vrchol Ještědu zdobily po dlouhý čas pouze kříže, které jsou běžným úkazem na většině významnějších (a mnohdy i nevýznamných) vrcholků. I drobný turistický ruch si však časem vyžádá alespoň nějaké zázemí, což se nevyhnulo ani tak navštěvovanému kopci, jako je Ještěd. První stavbou, která se zde objevila, byl dřevěný srub postavený v roce 1847. Ten si zde nechali zbudovat manželé Haslerovi, aby tu mohli prodávat drobné občerstvení pro příchozí. Stánek sice velmi brzy vyhořel, ale to se jen stalo podnětem pro vybudování dalšího, tentokrát kamenného přístřešku.⁶⁸

Po zbudování cesty z Liberce do Podještědí v šedesátých letech 19. století se příliv turistů na vrchol hory značně navýšil. Zrodila se tedy myšlenka poskytnout kromě občerstvení také možnost ubytování pro příchozí. Nová chata, tzv. Rohanova (podle knížete Rohana, pod jehož panství Ještěd spadal), byla otevřena již v roce 1869. V 80. letech k ní byla ještě za přispění Německého horského spolku pro Ještědské pohoří a Jizerské hory přistavěna rozlehlá terasa s kapacitou 200 lidí. Kromě chaty vyrostla na vrcholu v roce 1876 také 5 metrů vysoká vyhlídková věž. Byla to vůbec první rozhledna v této části Čech.⁶⁹

Kapacita Rohanovy chaty však nedokázala uspokojit stále rostoucí zájem turistů o výstup na vrchol hory. Již v roce 1906 tedy vznikl nový návrh na vybudování monumentálního horského hotelu. Jeho autorem a později i stavbyvedoucím byl liberecký stavitel Ernst Schäfer. Samotná výstavba proběhla velice rychle. Od položení základního kamene uběhlo sotva půl roku, než byla stavba slavnostně otevřena (13. 1. 1907). Hotel do sebe pojmul celkem 23 pokojů, velkou společenskou místnost pro 100 osob a masivní 23m vysokou vyhlídkovou věž.⁷⁰ Stavba to byla na svou dobu opravdu velkolepá a nebylo tomu tak nadarmo. V roce 1933 vybuďoval státní podnik České dráhy kabinovou lanovou dráhu, která na vrchol Ještědu přivedla další davy návštěvníků.

Horský hotel na Ještědu sloužil turistům až do 60. let pouze s jednou drobnou

68 JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd*. 2. rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, 2008, s. 20

69 KARPAŠ, Roman. *Knih o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004, s. 643

70 JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd*. 2. rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, 2008, s. 22

modernizací. Ani Rohanově chatě se úpravy nevyhnuly. Obě stavby však brzy po dokončení rekonstrukčních prací podlely nelítostnému živlu.⁷¹

7.2 Požár horského hotelu

Hojně navštěvovaný hotel lehnul popelem dne 31. ledna 1963. V této době v Ještědském areálu probíhal výcvik lyžařských instruktorů zároveň se zimními hrami mládeže. V hotelových pokojích bylo ubytováno poměrně velké množství hostů. Ačkoli jinak byli s ubytováním spokojeni, ten den přicházely k provozovateli četné stížnosti, neboť v pokojích byla zima. Údržbář hotelu zjistil, že některé části potrubí, zásobujícího vytápěcí systém, jsou zamrzlé. Pomocí otevřeného ohně se snažil je rozmrazit. Při tomto neopatrném zacházení se oheň dostal do konstrukcí a rychle se jimi šířil. Brzy byla zachváčena celá stavba. Pro účely hašení byla využívána i lanovka, jejímž prostřednictvím se nahoru dopravovali nejen hasiči, ale i hasicí přístroje, avšak ztížené podmínky pro přístup techniky neumožňovaly zasahujícím vojákům i požárníkům efektivní zásah, což pro hotel znamenalo definitivní konec.⁷²

V následujícím roce postihl podobný osud i sousední Rohanovu chatu (tehdy už nazývané „Chata brigádníků“), která po požáru hotelu sloužila jako jediné zázemí pro turisty i jako ubytování pro pracovníky, kteří zde prováděli úklid trosk hotelu. Od té doby zdobila vrchol hory pouze torza těchto dvou zničených staveb.⁷³

7.3 Architektonická soutěž

Požár ještědského hotelu byl pro Liberečany velkou ranou. Turisté přišli o zázemí a vrchol tak pozbyl na atraktivitě. Silueta Ještědu byla zničena. Veřejnost volala po rychlé nápravě a byla ochotna se do obnovy Ještědu ihned zapojit, a to nejen osobní pomocí, ale také finančně. Okresní národní výbor se chopil iniciativy a vyzval projektanty, aby zpracovali návrhy na novou stavbu na Ještědu. Liberecká společnost Stavoprojekt hned v únoru vyhlásila architektonickou soutěž na budoucí podobu nového

71 TECHNIK, Svatopluk, RUDA, Vladimír. *Liberec minulosti a současnosti: (historie a perspektivy výstavby města)*. 2., přeprac. Vyd. Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1980, s. 250

72 *Osudové okamžiky – Ještěd 1963* [TV dokument], iVysílání ČT [online]. 2002 [cit. 2016-02-20] dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1091682868-osudove-okamziky/403235100081008-jested-1963/>

73 TECHNIK, Svatopluk, RUDA Vladimír. *Liberec minulosti a současnosti: (historie a perspektivy výstavby města)*. 2. vyd., Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1980, s. 251

objektu, který měl sloužit zároveň jako hotel s restaurací a vysílač pro šíření televizního signálu.⁷⁴

Výstava jedenácti nejúspěšnějších návrhů byla zahájena v hale státní spořitelny dne 19. března. Návštěvníci si je mohli nejen prohlédnout, ale měli také šanci vyjádřit svůj názor k vystaveným modelům na stránkách návštěvní knihy. Strhla se zde živá diskuze, někteří návštěvníci se dokonce na výstavu vraceli, aby si mohli přečíst další názory a reakce, či dokonce opět reagovat na ostatní příspěvky. Návrh Ing. arch. Karla Hubáčka, později vítěze soutěže, byl většinou návštěvníků odmítán jako příliš futuristický a nehodící se („Nedělejme z Ještědu Mars!“).⁷⁵

7.3.1 Kritéria a průběh soutěže

Úplné zadání a podmínky soutěže se bohužel zatím nepodařilo dohledat v žádných dostupných zdrojích, stejně tak jako složení a vyjádření hodnotících komisí. Tyto komise však sestávaly především z představitelů budoucích investorů stavby, tedy ONV, MNV a Správy dálkových spojů Praha.⁷⁶ Ve sbírce map a plánů Státního okresního archivu Liberec se však zachoval seznam základních kritérií, které musel návrh splňovat, aby byl přijat do soutěže. Tato kritéria byla následující:

- Sloučení programu Ministerstva spojů a podniku ONV Restaurace a jídelny.
- Splnění optimálních poměrů a měřítko ve vztahu ke krajině, reliéfu Ještědu a zachování dominanty.
- Ideový výraz objektu odpovídající době a technologii moderní výstavby.
- Realizovatelnost návrhu s respektováním klimatických podmínek.
- Ekonomie stavby – vyloučení dvou věží – sloučení do jedné věže pro účely televize i vyhlídkové restaurace.
- Splnění nároků ministerstva spojů pro zvýšený program.

74 KŘÍŽEK, Jiří (ed.). *Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech = Der Ještěd 11x anders : Architekturwettbewerb für den Sender und das Berghotel auf dem Ještěd im Jahre 1963 in Texten und Dokumenten*. 1. vyd. V Liberci: Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury, 2014, s. 12.

75 tamtéž, s. 43.

76 tamtéž, s. 11

- Umožnění maximální vyhlídky z krytých prostor restaurace na všechny světové strany.
- Vhodnost napojení na stávající lanovou dráhu.
- Nejmenší zastavěná plocha Ještědu novým objektem při zachování přírodního výrazu skalnatého vrcholu Ještědu.
- Technologie stavby musí umožnit výstavbu hrubé stavby během jedné letní sezóny.⁷⁷

7.3.2 Vítězný návrh

Vítězným návrhem se nakonec stal projekt libereckého architekta Karla Hubáčka z liberecké společnosti Stavoprojekt (později SIAL⁷⁸). Hubáček ve svém návrhu jako jediný umístil hotel s televizním vysílačem do jedné budovy, která svým netradičním tvarem opticky dotvářela strmý vrchol kopce, na němž měla být postavena. K týmu Karla Hubáčka patřil i statik Zdeněk Patrman, konstruktér Zdeněk Zachař a Otakar Binar, autor návrhů interiéru. Realizaci projektu pak dostala na starost liberecká společnost Pozemní stavby Liberec.⁷⁹

Model představoval moderní stavbu ve stylu dnes nazývaném hi-tech. Tvar rotačního hyperboloidu nejen citlivě splynul s křivkami vrcholku, ale vyhovoval zároveň i podmínkám zadaným v architektonické soutěži. Kruhový půdorys umožnil výhled do všech světových stran, uvnitř bylo dostatek prostoru pro veškeré provozy, které zde měly být, konstrukce měla být lehká a snadno realizovatelná a dokázala i díky promyšleným technologiím odolávat povětrnostním podmínkám vládoucím na Ještědu.⁸⁰ O modernosti pak nebylo možné pochybovat. U veřejnosti se sice vítězný návrh nesetkal

77 KŘÍŽEK, Jiří (ed.). *Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech = Der Ještěd 11x anders : Architekturwettbewerb für den Sender und das Berghotel auf dem Ještěd im Jahre 1963 in Texten und Dokumenten*. 1. vyd. V Liberci: Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury, 2014, s. 172

78 Sdružení inženýrů a architektů v Liberci, zal. roku 1968

79 ŠTERNOVÁ, Petra (ed.). *Soupis nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji: okres Liberec*. V Liberci: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2013

80 Jedná se zejména o tzv. „Patrmanovo kyvadlo“ – kyvadlo umístěné ve věži stavby, které zabraňuje příčnému kmitání vlivem povětrnostních podmínek. Toto zařízení je pojmenované po statikovi stavby Zdeňku Patrmanovi.
ŘEHÁČEK, Marek. *Ještěd a Podještědí: turistický průvodce po horách a okolí*. Liberec: Kalendář Liberecka, 2004, s. 22

s příliš pozitivními ohlasy, hodnotící komise však zřejmě oslovil, a proto nakonec dostal svou šanci.

7.4 Stavba hotelu a vysílače na Ještědu – průběh stavby

Slavnost k položení základního kamene k novému hotelu a vysílači proběhla dne 30. 6. 1966. Následujících sedm let, během nichž stavba postupně vyrůstala, se ovšem neobešlo bez komplikací. Jak sám autor prohlásil v rozhovoru pro ústecký kulturní časopis *Dialog*, „počáteční nadšení některé lidi brzy opustilo a ti, co zbyli, nezmohou všechno.“⁸¹

Od začátku museli stavitelé přizpůsobovat tempo prací vrtkavému libereckému počasí. Pravděpodobně největší ranou pro průběh výstavby ale představoval rok 1968. Konstrukce, která se od začátku potýkala s klesající podporou a ubývajícými financemi, stejně tak jako s komplikovanými podmínkami dopravování materiálu a povětrnostními vlivy, pokračovala v pomalém tempu. Srpnové události roku 1968 však stavbu ještě více zpomalily – krátce po okupaci totiž odsud uprchli angličtí dělníci, nanášející speciální tepelnou a kondenzační izolaci, čímž se situace zkomplikovala.⁸²

V době po okupaci sovětskými vojsky vážly také dodávky stavebních materiálů. A nejen stavebniny, ale i ostatní materiály a vybavení vyráběné na míru. Podle slov Karla Wünsche, autora tzv. „Ještědského souboru“⁸³, bylo pro továrny v té době problematické vyrábět cokoli mimo stanovený plán. Někteří jejich zaměstnanci ale viděli v Ještědu symbol vzdoru proti Rusům a režimu, protože stavba byla státníky vnímána jako „ideologická diverze západní architektury“. Díky ochotě a nadšení těchto lidí se nakonec podařilo vše vyrobit.⁸⁴

I přes to se však termín dokončení stavby neustále prodlužoval a jeho tvůrci už začali být z této situace tak trochu zoufalí. O tom svědčí i dopis K. Hubáčka prezidentovi republiky Ludvíku Svobodovi, v němž Hubáček žádá prezidenta o slyšení ve věci stavby, jejíž dokončení v té době ztratilo téměř veškerou podporu. A to jak ze strany generálního dodavatele, tedy Pozemních staveb Liberec, tak i od zástupců

81 BERAN, Lukáš a ŠVÁCHA, Rostislav (ed.). *Sial*. Vyd. 1. Olomouc: Arbor vitae, 2010, s. 57

82 tamtéž

83 Soubor vnitřního vybavení restaurace a hotelu – patří sem jak rozsáhlá kolekce nádobí, tak i textilní doplňky jako ubrusy, povlečení apod.

84 *Vzpomínky na Ještěd*. Liberec: Ještěd 73, 2015, s. 19

správních orgánů.⁸⁵ V rozhovoru s Rostislavem Šváchou architekt uvádí: „Psal jsem i prezidentu Svobodovi. Výstavba Ještědu se po dva roky pouze udržovala. Napsal jsem, že když jezdí na rekreaci do Jizerských hor, měl by vědět, že ta věž na kopci není hotová, že je to zatím jen slupka a uvnitř nikdo není. A Svoboda opravdu pomohl. Jako jediný.“⁸⁶

Situace se nezlepšila ani poté, co byla Mezinárodním svazem architektů v květnu 1969 Karlu Hubáčkovi za projekt ještědského hotelu udělena cena Augusta Perreta. Toto ocenění se uděluje jednou za tři roky mezinárodně známým architektům nebo za díla uplatňující moderní technologie v architektuře a je považováno za jednu z nejprestižnějších cen v oblasti architektury.⁸⁷ Hubáčkovi však nebylo přáno tuto cenu si převzít. Zasedání U.I.A.⁸⁸, na němž bylo o udělení Perretovy ceny Ing. Hubáčkovi rozhodnuto, se konalo v Buenos Aires. Tam si také měl Hubáček cenu převzít. Příslušné úřady však oddalovaly vydání jeho cestovního víza a vydaly ho teprve den před koncem setkání, takže Hubáček nakonec do Buenos Aires neletěl.⁸⁹

Drama se odehrálo i krátce po vztyčení stavby. Vlivem velmi silného proudění vzduchu došlo k rozkmitání horní části stavby, se kterým se budovatelé vysílače doposud neselekali a nepočítali s ním ani ve svých plánech. Destrukci bylo nakonec zamezeno dodatečnou instalací šestisetkilogramového závaží v ose věže a důmyslně vymyšlených pružinových tlumičů kmitání (Patrmanovo kyvadlo).⁹⁰

Nakonec se i tak podařilo stavbu zdárně dokončit. Hotel s vysílačem na Ještědu byl předán do užívání dne 9. července 1973.⁹¹ Na slavnostní otevření vzpomíná jeden z autorů Otakar Binar s hořkostí. On i Hubáček byli na slavnost pozváni, ale věděli, že

85 JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd*. 2. rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, 2008, s. 66

86 ŠVÁCHA, Rostislav. *Karel Hubáček*. Praha: Středoevropská galerie a nakladatelství, 1996, s. 24

87 *Auguste Perret Prize* [online]. Brno: Archiweb [cit. 2016-03-10]
dostupné z: <http://www.archiweb.cz/awards.php?action=show&id=10>

88 Union internationale des Architectes

89 ŠVÁCHA, Rostislav. *Karel Hubáček*. Praha: Středoevropská galerie a nakladatelství, 1996, s. 13

90 KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004, s. 645

91 O skutečném datu otevření jsou vedeny spory – některé zdroje uvádí datum 9. července, kdy byl Ještěd oficiálně otevřen, avšak pouze pro vysoké komunistické funkcionáře a další pozvané hosty. Otevření pro veřejnost se údajně odehrálo až 21. 9. 1973. Tato práce však pracuje s faktem, že Ještěd byl otevřen již v červenci, jak o tom i vypovídají fotografie a informace v dobovém tisku.

Viz: LUBAS, Miloslav. *Ještěd letos slaví 40 let. Přesné datum otevření však obestírá záhada*. iDnes.cz [online], 9. července 2013 [cit. 2016-03-02].

Dostupné z:

http://liberec.idnes.cz/jested-slavi-40-let-0mt-/liberec-zpravy.aspx?c=A130709_083523_liberec-zpravy_tm

tomu tak bylo pouze ze slušnosti, neboť v té době měli spory s ředitelem Pozemních staveb, tehdy generálního dodavatele stavby. Vypráví o tom, jak přišli na Ještěd a sedli si do kouta, kde zůstali bez povšimnutí až do konce. Vyznamenání se dostalo řidičům nákladních vozidel a řemeslníkům, děkovalo se zkrátka všem, kdo se na stavbě podílel. Hubáček však jakoby neexistoval.⁹²

I přes všechna tato úskalí a křivdy dnes na vrcholu Ještědu stojí neobyčejné dílo. Stavba, která měla od počátku své odpůrce i příznivce stále láká mnoho výletníků zejména svým netradičním vzhledem, ale také nádherným výhledem do kraje, a to jak z prostranství na vrcholu kopce, tak i z restaurace či hotelových pokojů vybavených v dnes již „retro“ stylu.

92 *Vzpomínky na Ještěd*. Liberec: Ještěd 73, 2015, s. 53

8 Ještěd v médiích (výzkumná část)

8.1 Analýza dobových médií – kvalitativní analýza článků z vybraných periodik ve stanovených obdobích

Zkoumaná periodika se osudu Ještědu věnují s velmi rozdílnou intenzitou, a to zejména s ohledem na to, zda se jedná o tisk regionální nebo celostátní. Krajské deníky *Vpřed* a *Průboj* se tématu věnují výrazně častěji a podrobněji, což je samozřejmě pochopitelné. Ani přesto však není zkoumanému tématu věnováno příliš mnoho prostoru. U celostátních deníků se jedná spíše o zmínky okrajové. Překvapivé je, že navzdory očekávání se odborný časopis *Československý architekt* tématu Ještědu ve zlomových obdobích nevěnuje téměř vůbec.

8.1.1 Pokrytí klíčových momentů stavby hotelu na Ještědu vybranými periodiky

8.1.1.1 Moment 1.: Požár na Ještědu, architektonická soutěž

Nejzevrubněji o dění okolo Ještědu informuje týdeník *Vpřed*. Hned 5. února přináší zprávy o požáru horského hotelu a o tom, jakým „hrdinským“ způsobem na něj reagovali Liberečané. Jsou zde jmenovány jednotlivé osoby a organizace, které nabídly pomoc s obnovou rekreační oblasti na Ještědu, a to podporu jak finanční, tak i formou odpracovaných brigádnických hodin.⁹³

V dalších číslech se jméno Ještěd několikrát objevuje zejména v souvislosti s diskuzí kolem jeho budoucnosti. *Vpřed* vyzývá občany k přispívání na znovupostavení hotelu a hovoří o potřebě co nejrychleji rozhodnout o tom, jak by měl nový vrchol vypadat. Následně informuje o tom, jak se liberečtí občané všemožně zapojují do obnovy Ještědu a jak vznikají sbírky na výstavbu nového hotelu.

Titul se věnuje i architektonické soutěži. Článek ze dne 12. 3. 1963 „Projektanti splnili první závazek na Ještěd“ popisuje vyhlášení soutěže a některá její kritéria

93 Několikamilionová daň za neopatrnost. *Vpřed* 5. 2. 1963, roč. 4, číslo 10, s. 1

a zmiňuje také dva neúspěšnější návrhy, které prošly hodnocením komise.⁹⁴ V následujícím týdnu pak noviny informují čtenáře o otevření výstavy soutěžních návrhů v hale liberecké spořitelny.

Jak již bylo řečeno výše, na stránkách návštěvní knihy této výstavy se rozvinula živá diskuze nad vystavenými návrhy, v nichž byl návrh Ing. arch. Hubáčka poměrně často kritizován. Této kritice dostal Hubáček možnost se bránit právě na stránkách *Vpředu*. Dne 2. 4. 1963 zde byl otištěn rozhovor, v němž Hubáček svůj návrh obhajuje a vysvětluje, proč se rozhodl pro takové řešení: „Měl jsem tři hlavní hlediska. Dát budově technický výraz, protože jejím hlavním posláním je sloužit televizi. Proto romantická dominanta musí ustoupit dominantě technické. Bral jsem také v úvahu klimatické podmínky a přizpůsobil jsem jim celý návrh. Budova je musí řešit formou i hmotou. Uvážíme-li, že rychlost větru na Ještědu bývá až 50 metrů za vteřinu, musí budova náporu větru likvidovat. A nakonec jsem bral v úvahu i ekonomické hledisko. Vedlo mne k tomu vytvořit na Ještědu monumentální jednoznačnou hmotu, neboť je nejlacinější ze všech.“⁹⁵

Hubáček se ke svému návrhu vyjádřil ještě jednou v dalším dubnovém vydání. V textu zmiňuje, jak se vítězný návrh setkal s mnoha negativními komentáři, a vysvětluje čtenářům, že předchozí stavba na Ještědu byla ve své době také moderní a rovněž byla vybudována za určitým účelem, kterému měla sloužit. Tak jako nový Ještěd má sloužit převážně účelům televizního vysílání, což je podle Hubáčka potřeba zohlednit. Snaží se je přesvědčit, že ani u staveb není nutné být konzervativní a že je třeba dát prostor pokroku, stejně tak jako když lidé při nákupu volí například novější automobily či módní oděvy.⁹⁶

Žádná další polemika okolo soutěžních návrhů a výstavy ve spořitelně ve *Vpředu* neproběhla, nikde (kromě zmíněných dvou článků, v nichž dostal k argumentaci prostor Karel Hubáček) se ani nelze dočíst o negativních reakcích návštěvníků výstavy soutěžních návrhů. Většina příspěvků *Vpředu* je pozitivní, plná nadšení do obnovy Ještědu a odhodlání pro ni udělat co bude možné. Diskusi ohledně architektonické soutěže se nevěnoval ani další tisk.

94 /sý/ Projektanti splnili první závazek na „Ještěd“. *Vpřed* 12. 3. 1963, roč. 4, číslo 20, s. 3

95 (sb) Co řekl autor návrhu „Ještěd“. *Vpřed* 2. 4. 1963, roč. 4, č. 26, s. 1

96 HUBÁČEK, Karel. Ještě jednou „Ještěd“. *Vpřed* 23. 4. 1963, roč. 4, č. 32, s. 3

Krajský deník *Průboj* otiskl jen o něco méně informací než zmiňovaný *Vpřed*. V prvním pololetí roku 1963 je zde (v *Průboji*) Ještědu věnováno pouze pět článků. První z nich je ze dne 2. února a pojednává o požáru, který postihl ještědský hotel.⁹⁷ V následujících článcích stejně jako *Vpřed* vybízí občany k pomoci a informuje o příspěvcích a sbírkách pro Ještěd. Není opomenuta ani výstava návrhů, jež se podle autora těší „neobyčejnému zájmu“.⁹⁸ O dva týdny později informuje *Průboj* také o výsledcích architektonické soutěže. Spolu s článkem je zde otištěna i fotografie modelu vítězného návrhu.⁹⁹ Tím však téma „Ještěd“ v *Průboji* končí.

O požáru píše též *Rudé právo*, avšak jen v kratičkém záznamu v rámci rubriky „Krátko z domova“. O několik dní později zmiňuje Ještěd znovu, pouze však jako příklad neopatrnosti při topení, která způsobuje časté požáry. Průběh architektonické soutěže ani její výsledky už v *Rudém právu* najít nelze.

Stejně tak *Mladá fronta* Ještědu příliš mnoho pozornosti nevěnuje. Pouze jeden článek ze 2. února popisuje události poslední lednové noci, kdy vyhořel horský hotel Ještěd.¹⁰⁰ Jiné informace pak již nepodává, a to ani v následujících třech měsících. Časopis *Československý architekt* se ještědskými událostmi nezabývá v ročníku 1963 vůbec.

8.1.1.2 Moment 2.: Položení základního kamene ke stavbě

Položení základního kamene ke stavbě Hubáčkova projektu bylo opět zajímavé zejména pro regionální média. Krajský *Průboj* věnuje v průběhu července pozornost hlavně Libereckým výstavním trhům (LVT) a blížící se slavnosti zahájení stavby na Ještědu moc prostoru neposkytuje. První zmínku lze najít v rámci článku „Kam z výstaviště“ – zde zpravuje čtenáře o možnosti navštívit vrchol Ještědu, kde je k vidění budoucí podoba vrcholku.¹⁰¹ Díky LVT se Ještěd v *Průboji* objevuje ještě jednou. Článek „Liberecké výstavní trhy do poslední třetiny“ z 31. 7. 1966 ve svém posledním odstavci zmiňuje i „nevšední událost“, kterou je právě položení základního kamene

97 Požár na Ještědu, *Průboj* 2. 2. 1963, roč. 15, č. 28, s. 1

98 TŮMA, J. Zajímavá výstava. *Průboj* 4. 4. 1963, roč. 15, č. 80, s. 1

99 PRÁGR, Zdeněk. Hotel na Ještědu. *Průboj* 17. 4. 1963, roč. 15, č. 90, s. 2

100 (jb) Požár na Ještědu. *Rudé právo* 2. 2. 1963, roč. 19, č. 29, s. 3

101 Kam z výstaviště. *Průboj* 17. 7. 1966, roč. 18, č. 171, s. 3

nového Ještědu. Více informací však neposkytuje.¹⁰²

V následujících měsících se v *Průboji* objevují občasné zprávy o pokračujících pracích na stavbě hotelu. „Stavbařské forte“ z počátku srpna popisuje běžný den na stavbě, včetně těch nejběžnějších problémů, s nimiž se stavbyvedoucí potýká – málo prostoru na složení materiálu, složitý přístup, nepříznivé počasí či pomalé dodávky způsobené strmou příjezdovou cestou.¹⁰³ Následující články se pak shodně věnují rostoucí stavbě a zaostávání za harmonogramem vlivem nepřízně počasí.

Týdeník *Vpřed* zobrazuje oslavy položení základního kamene na Ještědu hned 2. srpna. Slavný okamžik je zachycen na třech fotografiích. V textu se pak můžeme dočíst, jak slavnost proběhla a kteří hosté zde byli přítomni.¹⁰⁴ O měsíc později byl ve *Vpředu* otištěn další článek týkající se stavby věže. Popisuje stavební práce a současnou podobu dokončené části. I zde je vyličen život dělníků, kteří na stavbě tráví většinu svého času, a stejně jako v *Průboji* i tady autor nastiňuje problém počasí komplikujícího jim postup.¹⁰⁵ V říjnových číslech týdeníku pak vyšly ještě dva články. Oba dva přibližují čtenářům podobu rostoucího vnitřního válce budoucího hotelu a neutuchající píli pracovníků.

I *Rudé právo* zaznamenalo významný okamžik na Ještědu. Článek, v němž je počátek stavby zachycen, vyšel 9. srpna, tedy 10 dní po slavnostním položení základního kamene. Je však jediným textem, který tento deník k tématu začínající konstrukce nového hotelu a vysílače otiskl.¹⁰⁶

Jeden článek vyšel i v *Mladé frontě*. „Ještěd disertačně“ popisuje čilý stavební ruch na ještědském vrcholku, kde začaly práce na betonáži naftových nádrží a nosného pilíře vysílače. Zmiňuje Karla Hubáčka jako autora návrhu a informuje o tom, že použité technologie se stanou disertací pro účastníky mezinárodního symposia o tažnosti železobetonových konstrukcí plánovaného na 4. října téhož roku v Liberci.¹⁰⁷

Československý architekt v tomto roce žádný článek týkající se Ještědu neotiskl.

102 (vlk, fh) Liberecké výstavní trhy do poslední třetiny. *Průboj* 31. 7. 1966, roč. 18, č. 183, s. 1

103 NĚMEC, Oldřich. Stavbařské forte. *Průboj* 3. 8. 1966, roč. 18, č. 185, s. 3

104 PASTYŘÍK, M. Byla sláva na Ještědu. *Vpřed* 2. 8. 1966, roč. 7, č. 31, s. 1

105 (sb) Na Ještědu podmračno. *Vpřed* 6. 9. 1966, roč. 7, č. 36, s. 1

106 (lc) Stavba televizní věže na Ještědu začíná. *Rudé právo* 9. 8. 1966, roč. 46, č. 218, s. 1

107 (hkr) Ještěd disertačně. *Mladá fronta* 4. 7. 1966, roč. 22, č. 182, s. 1

8.1.1.3 Moment 3.: Stavba a události srpna 1968

Krajský deník *Průboj* se o Ještědu v období následujícím po srpnové okupaci do konce roku 1968 zmiňuje celkem třikrát. První z těchto článků vyšel dne 15. 9. 1968 a má poměrně optimistický nádech. Hovoří se v něm o skutečnosti, že ani srpnové události nepřerušily práci dělníků Hutních montáží Ostrava, kteří zde v tu chvíli prováděli montáž obvodových panelů na věži.¹⁰⁸ Ve druhém říjnovém čísle je popsán stav, v jakém se stavba nachází. Hovoří též o vysoké navštěvovanosti vrcholu, i když do otevření hotelu a restaurace zbývá ještě hodně času.¹⁰⁹ V prosinci se v *Průboji* objevuje ještě jeden článek. V něm se však nejedná o aktuality. Článek popisuje technické provedení konkrétních částí stavby a některá technická zařízení.¹¹⁰

Vpřed se stejně jako většina médií po příjezdu vojsk Varšavské smlouvy věnuje hlavně událostem okolo okupace. Na Ještěd se v tu chvíli téměř zapomnělo, což není nijak překvapivé. Ani po uklidnění situace se však Ještěd v týdeníku *Vpřed* neobjevuje. Ve vydání ze 30. 10. sice můžeme na jeho stránkách spatřit fotografii hotelu z ptačí perspektivy, žádný související text zde ale nenalezneme.¹¹¹ Je to jediná přímá zmínka o stavbě hotelu, která se do konce roku v daném periodiku objevila. Začátkem prosince se zde jméno Ještěd vyskytlo ještě jednou, pouze však ve spojitosti s použitou technologií budované antény.¹¹² O hotelu ani slovo.

V *Rudém právu* vyšel v posledních čtyřech měsících roku 1968 celkem jeden článek týkající se pokračujících prací na libereckém vrcholku. Krátký článek na titulní straně informuje o dokončení hrubé stavby, popisuje zásluhy dělníků Hutních montáží Ostrava a nastiňuje budoucí vývoj a plány výstavby. Stručně tak seznamuje čtenáře s tím, co se na Ještědu zatím událo a co by mělo přijít v nejbližších měsících.¹¹³

Mladá fronta otiskla po srpnových událostech jediný článek, v němž byla přiblížena situace na Ještědu. I zde je vyzdvihována pilná práce dělníků Hutních montáží Ostrava, kteří podle autora postupují dokonce rychleji, než jim určuje harmonogram.

108 (od dop.) Ruch na Ještědu: montáž věže má skončit v říjnu. *Průboj* 15. 9. 1968, roč. 20, č. 252, s. 1

109 MEJSTRÍK, J. Ještěd těchto dnů. *Průboj* 2. 10. 1968, roč. 20, č. 269, s. 2

110 (od dop.) Na Ještědu opět o kus dál. *Průboj* 13. 12. 1968, roč. 20, č. 332, s. 2

111 *Vpřed* 30. 10. 1968, roč. 9., č. 42, s. 2

112 Jako první v republice. *Vpřed* 3. 12. 1968, roč. 9, č. 47, s. 2

113 Výstavba nové dominanty na Ještědu. *Rudé právo* 9. 10. 1968, roč. 49, č. 278, s. 1

Článek dále popisuje dokončené práce a plány do budoucna.¹¹⁴

Československý architekt nezmiňuje Ještěd ani jednou v tomto roce. Neobjevují se zde žádné informace o stavbě ani autorovi, nelze zde najít ani fotografii, která by místo dokumentovala. Obrázek ještědského hotelu bez textu se objevuje na titulní straně časopisu až v březnu následujícího roku, tedy 1969.¹¹⁵ Jedná se však pouze o obrázek s popiskem, bez jakéhokoli dalšího textu. Téhož roku se Ještěd ukázal na titulní straně ještě jednou, a to v červencovém čísle. Zde jsou jmenovány stavby a jejich autoři, kteří v roce 1969 získali ceny U.I.A.¹¹⁶

8.1.1.4 Moment 4.: Udělení Perretovy ceny K. Hubáčkovi

Udělení Perretovy ceny Ing. Karlu Hubáčkovi zachytil krajský *Průboj* jen několik dní po rozhodnutí komise. Ve středu 21. 5. 1969 informuje o Hubáčkově úspěchu, o němž zasedání rozhodlo v sobotu 17. 5.¹¹⁷ Ještěd se pak objevuje ještě ve dvou článcích v červnu téhož roku. První z nich ze začátku měsíce přináší rozhovor s vedoucím pracovníků Hutních montáží Ostrava o jejich práci na stavbě. Druhý byl otištěn v čísle z 18. června a přinesl zprávu o udělení ceny města Liberce Ing. arch. Karlu Hubáčkovi, který dle autora dosáhl největšího mezinárodního úspěchu v historii města.¹¹⁸

Vpřed se o Hubáčkově triumfu nezmiňuje až do poloviny června. Předtím, než se čtenáři *Vpředu* dověděli o ocenění ještědského projektu Unii architektů, vyšel ještě článek, v němž se popisuje situace na staveništi během umístění televizních a rozhlasových antén. Zprávu o udělení ceny města Liberce Hubáčkovi přináší *Vpřed* týden po jejím předání. Tento text je zároveň i jakýmsi medailonkem, v němž autor přibližuje čtenářům život a dílo architekta Karla Hubáčka. V posledním odstavci jakoby mimochodem přidává informaci o jeho vyznamenání Perretovou cenou.¹¹⁹ Teprve článek „Ještěd přitahuje“ už ve svém prvním odstavci informuje o udělení Perretovy ceny Hubáčkovi. Dále také podrobně informuje o dodavateli vnitřního zařízení (např.

114 (jm) Na Ještědu rušno. *Mladá fronta* 18. 9. 1968, roč. 24, č. 251, s. 3

115 *Československý architekt*, 26. 3. 1969, roč. 13, č. 6, s. 1

116 *Československý architekt*, 30. 7. 1969, roč. 13, č. 15, s. 1

117 (od dop.) Perrotova cena. *Průboj* 21. 5. 1969, roč. 21, č. 117, s. 1

118 (hý) Jen příroda nestačí. *Průboj* 18. 6. 1969, roč. 21, č. 117, s. 1

119 (Js). Cena Liberce vynikajícímu architektovi. *Vpřed* 24. 6. 1969, roč. 10, č. 25, s. 5

Bytex, Thonet) a poprvé zmiňuje i jméno architekta interiérů Otakara Binara. Mimo to se zde lze dočíst též o mezinárodní spolupráci stavbařů – o dodávkách belgického okenního skla a anglických antikorozních nátěrů pro stavbu. K článku je připojena i fotografie zachycující tehdejší podobu hotelu.¹²⁰

Celostátní deníky jsou v případě Ještědu a Hubáčka poměrně na slovo skoupé. *Mladá Fronta* architektův úspěch ani stavbu nezmiňuje vůbec. Vedle toho *Rudé právo* věnuje celkem velkou pozornost Libereckým výstavním trhům, o Ještědu však mlčí. Jedinou informací týkající se životního úspěchu architekta Hubáčka je krátká poznámka v rámci článku o budoucí nové dominantě na Bukové hoře, kde je uveden jako autor projektu „držitel Perrotovy ceny“ Ing. arch. Karel Hubáček.¹²¹

Jak již bylo řečeno výše, *Československý architekt* přinesl zprávu o udělení Perrotovy ceny Karlu Hubáčkovi dne 30. 7. 1969, tedy zhruba dva měsíce po sjezdu komise U.I.A. Jedná se pouze o stručné oznámení, záležitost zde není nijak rozepisována ani komentována. Je to také jediný článek, který tento titul k tématu ještědského hotelu v roce 1969 otisknul.¹²²

8.1.1.5 Moment 5.: Dokončení a otevření hotelu na Ještědu

K slavnostnímu otevření se nejzodpovědněji postavil opět krajský deník *Průboj*. Krátce před oficiální akcí se zmínky o dokončování stavby na Ještědu objevují hned dvakrát. Jednou je to v rámci článku o návštěvě stranické delegace ze Sovětského svazu, která se v závěru svého pobytu v kraji podívala i na téměř hotový hotel.¹²³ O několik dní později pak *Průboj* otiskl sloupek s názvem „Ještěd očima hlídače“, v němž je popsán zájem turistů a probíhající práce na dokončování stavby. Autor zde oslavuje krásu této nové dominanty Liberce a opěvuje zručnost jeho českých tvůrců: „Zahraniční hosté se dotazují, kolik zahraničních firem se účastní výstavby, a jsou překvapeni, když slyší, že žádné. Ano, náš moderní Ještěd je smělý, odvážný, avšak již realizovaný návrh našeho architekta, našich techniků a našich českých rukou, které si vždy dovedly získat obdiv

120 KOZÁK, Josef. Ještěd přitahuje. *Vpřed* 12. 8. 1969, roč. 10, č. 32, s. 1

121 (lc) Buková hora s novou dominantou. *Rudé právo* 18. 7. 1969, roč. 49, č. 167, s. 2

122 Protokol o schůzce poroty, která udělovala ceny U.I.A. za rok 1969. *Československý architekt* 30. 7. 1969, roč. 13, č. 15, s. 1

123 (sb) Vzácní hosté na východě kraje. *Průboj* 26. 6. 1973, roč. 25, č. 150, s. 1

a uznání doma i za hranicemi.¹²⁴ Tato fakta jsou však poněkud v rozporu s tím, co bylo publikováno ve *Vpředu* v srpnu 1969, kde se hovoří o spolupráci s britskými a belgickými společnostmi.¹²⁵

Samotné předání hotové stavby bylo zprostředkováno na titulní straně následující den po jeho konání. Jmenuje zde zastupitele města, kterým byl Ještěd symbolicky předán. Budova je zde podána jako „ukázka umu a šikovných rukou našich dělníků a techniků.“¹²⁶ Nikdo z autorů zde není jmenován. V podobném duchu se nese i článek ze 13. 7. 1973 nazvaný „Účelný, krásný, jedinečný“. Autorka zde popisuje exteriéry i interiéry právě otevřeného zařízení a vychvaluje jeho estetickou hodnotu snoubící se s pohodlím a praktičností. Z tvůrců je zde jmenován pouze Hubáček a hlavní dodavatelská společnost Pozemní stavby Liberec. Text je navíc podložen i dvěma fotografiemi vnitřních prostor hotelu.¹²⁷

Ve vydání z 19. 7. 1973 se objevuje na třetí straně fotografie dokončeného vysílače bez jakéhokoli popisku či připojeného textu. V následujícím měsíci se Ještěd na stránkách tohoto periodika objevuje jen ve vedlejší roli, jako turistická atrakce pro oficiální návštěvy, které v té době zavítaly do kraje. Poslední v tomto sledovaném období pak byl článek, v němž se autor zabývá otázkou dostupnosti Ještědu motoristům.¹²⁸

Vpřed ještě koncem června čtenáře ve stejnojmenném článku ujišťuje, že „Ještěd bude včas“ a sděluje jim, jak pracovníci usilovně dokončují vše potřebné, aby mohla být stavba 9. července oficiálně předána.¹²⁹ O tři dny později pak shodně s deníkem *Průboj* informuje o oficiální návštěvě sovětské delegace v novém ještě nedokončeném hotelu.

Stavba i s příloženou fotografií se pak objevuje v čísle z 10. července. Zpráva o předání spojového střediska a hotelu do užívání je však pouze součástí článku o plnění závazků stavbařů. Podle textu měl být hotel veřejnosti přístupný až od pátku (13. 7.).¹³⁰

V pátek 13. července pak vyšla zpráva o tom, jak „Ještěd vítá první

124 KAŠPAR, Vladimír. Ještěd očima hlídače. *Vpřed* 29. 6. 1973, roč. 25, č. 153, s. 5

125 KOZÁK, Josef. Ještěd přitahuje. *Vpřed* 12. 8. 1969, roč. 10, č. 32, s. 1

126 (sb) Stavba na Ještědu slavnostně předána. *Průboj* 10. 7. 1973, roč. 25, č. 162, s. 1

127 BREJCHOVÁ, S. Účelný, krásný, jedinečný. *Průboj* 13. 7. 1973, roč. 25, č. 165, s. 3

128 (lka) Autem na Ještěd. *Průboj* 14. 8. 1973, roč. 25, č. 193, s. 2

129 Ještěd bude včas. *Vpřed* 26. 6. 1973, roč. 13, č. 50, s. 1

130 (ki) Stavbaři plní své závazky. *Vpřed* 10. 7. 1973, roč. 13, č. 54, s. 1

návštěvníky“.¹³¹ Turistům však nevěnuje žádnou pozornost, místo toho podrobně popisuje technické provedení stavby a využití jejích prostor patro po patru. Následující vydání otisklo ještě jeden článek o nové budově nad Libercem. Popisuje krátce historii občerstvovacích zařízení, na jejichž místě nyní stojí Hubáčkův hyperboloid, včetně položení základního kamene k této nové stavbě a vybízí k návštěvě díla, které „reprezentuje um našich dělníků a techniků“.¹³²

Otevření ještědského hotelu zachycuje i *Mladá fronta*. Den po zpřístupnění Ještědu veřejnosti otiskla článek, v němž informuje o zahájení provozu restaurace a hotelu a stručně popisuje celou budovu. Nezapomíná ani na spojové středisko s rozhlasovým a televizním vysílačem.¹³³

Další článek přidává k popisu hotelu také několik podstatných detailů. Uvádí zde autora projektu Karla Hubáčka a připomíná jeho ocenění Perretovou cenou, zazní tu i jméno Otakara Binara, autora návrhů interiérů. Jako první návštěvníci jsou jmenováni Gustáv Husák, Lubomír Štrougal a několik dalších významných osobností, kteří se na Ještědu zastavili v rámci zahájení LVT 12. 7. 1973. Nakonec se zabývá i otázkou dopravy na vrchol, kam se do otevření lanovky veřejnost mohla dostat pouze po svých, neboť úzká komunikace by nedokázala odolat náporu turistů, a tudíž byl vjezd povolen pouze hotelovým hostům se zaplaceným ubytováním.¹³⁴ Poslední článek publikovaný ve sledovaném období v *Mladé frontě* „Televize a Ještěd“ se týká pouze televizního vysílače a dlouhodobého výpadku na jeho technologiích, nikoli stavby jako takové.¹³⁵

Československý architekt ani *Rudé právo* v tomto období neotiskly ani jeden článek týkající se slavnostního zahájení provozu na Ještědu.

8.1.2 Porovnání mediálního obrazu a zájmu o Ještěd před a po roce 1968

Zájem o vyrůstající stavbu na nejvyšším vrcholu Ještědsko-kozákovského hřbetu se lišil zejména napříč tituly. Očekávané nadšení periodik bylo omezeno pouze na

131 TVRZNÍK, Jaroslav. Ještěd vítá první návštěvníky. *Vpřed* 13. 7. 1973, roč. 13, č. 55, s. 1

132 (rk) Už je to uděláno, už je to hotovo. *Vpřed* 17. 7. 1973, roč. 13., č. 56, s. 3

133 (r) Na Ještědu hotovo. *Mladá fronta* 14. 7. 1973, roč. 29, č. 166, s. 2

134 PAVEL, Miroslav. Oáza na Ještědu. *Mladá fronta* 18. 7. 1973, roč. 29, č. 169, s. 1

135 Televize a Ještěd, *Mladá fronta* 2. 8. 1973, roč. 29, č. 182, s. 3

regionální tisk, který výstavbu nového turistického a vysílacího centra prožíval naplno. V krajském *Průboji* i okresním *Vpředu* jsou zachyceny všechny klíčové momenty této stavby, zejména ten první, tedy požár horské chaty a následná architektonická soutěž. Celostátní deníky se děním na Ještědu příliš nezabývaly. Například *Mladá fronta* ani *Rudé právo* na svých stránkách v podstatě vůbec nezachytily významnou událost, jakou bylo pro architekta Ještědu Hubáčka (a pro celou českou architektonickou obec vůbec) získání Perretovy ceny. V následující tabulce lze vidět počty otištěných článků, které se přímo nebo alespoň okrajově věnovaly stavbě ještědského hotelu.

	Vpřed	Průboj	Rudé právo	Mladá fronta	Československý architekt	Celkem
Požár, architektonická soutěž	9	5	2	1	0	17
Položení základního kamene	4	6	1	1	0	12
Rok 1968	4	3	1	1	0	9
Udělení Perretovy ceny K. Hubáčkovi	3	3	0	0	1	7
Dokončení stavby, otevření	3	7	0	3	0	13
<i>Celkem</i>	23	24	4	6	1	58

tabulka č. 1 Počty publikovaných článků k tématu „Ještěd“ v klíčových obdobích

Jak je vidět v tabulce, nevíce prostoru věnoval Ještědu krajský deník *Průboj*. Ve sledovaných obdobích otiskl celkem 24 článků k danému tématu. Okresní týdeník *Vpřed* nezůstal o mnoho pozadu, vyšlo zde v součtu pouze o jeden článek méně. V ostatních periodických je počet nalezených článků téměř zanedbatelný, pouhých 6 článků v *Mladé frontě*, 4 v *Rudém právu* a jeden jediný na stránkách *Československého architekta*.

Z těchto dat lze vypožorovat i různý přístup jednotlivých periodik v rámci zkoumaných období. Zatímco u *Vpředu* a *Rudého práva* vidíme v počtech otištěných článků klesající tendenci, v *Mladé frontě* naopak čísla rostou. U *Průboje* můžeme sledovat mírný pokles zájmu v letech 1968 a 1969 a znovu pak nárůst v době dokončení a otevření stavby. Naopak *Československý architekt* v právě v tomto období (tedy v roce 1969) otisknul jediný zaznamenaný článek.

Největší zájem médií vzbudilo první sledované období, tedy požár horské chaty a následná architektonická soutěž na nové řešení vysílacího a rekreačního střediska. Zvláštní je ale absence jakékoli diskuse ohledně soutěže a výstavy architektonických

návrhů na stránkách tisku. Vzhledem k tomu, jak živá debata probíhala v návštěvní knize oné výstavy, předpokládala jsem, že v médiích se budou jejich názory a námitkami zabírat též. V tisku však vyšly pouze dva články, v nichž se Karel Hubáček zmínil o negativním přijetí jeho vítězného návrhu a přesvědčoval čtenáře o jeho opodstatnění.

Druhou nejsledovanější periodou bylo slavnostní otevření budovy. U těchto příležitostí je vysoký zájem médií logicky očekáván. Po srpnových událostech se v médiích Ještěd objevoval jen zřídka. Je tomu tak zřejmě proto, že tento moment nebyl médií vnímán nijak zlomově, ačkoli pro stavbu ve skutečnosti znamenal mnoho. V žádném ze sledovaných periodik se nelze dočíst o problémech s dodávkami materiálu či o odchodu britských dělníků ze stavby. Nikde se také nedočteme o tom, že se stavba po roce 1969 na dva roky téměř zastavila, jak bylo citováno z rozhovoru s Karlem Hubáčkem výše.¹³⁶ Dalo by se říci, že takovéto negativní zprávy média spíše zamlčovala. Jediné zprávy o komplikacích na stavbě obviňovaly z neutěšeného stavu špatné počasí.

Podíváme-li se zblízka na tříměsíční období kolem Hubáčkova obdržení Perretovy ceny, zjistíme, že této události se přímo týká pouze jediný článek otištěný v *Průboji* dne 21. 5. 1969.¹³⁷ Ostatní tisk sice později hovoří o Karlu Hubáčkovi jako o nositeli tohoto významného ocenění, avšak zpráva týkající se konkrétně jeho získání nikde jinde zveřejněna nebyla. Těžko říct, zda tuto skutečnost ovlivnilo spíše společenské ovzduší a nezájem či nevědomost žurnalistů o prestižnosti ceny A. Perreta.

V době, kdy se stavba horského hotelu chýlila ke konci, došlo k návratu jména „Ještěd“ na stránky tisku. I když hlavní slovo v Liberci tou dobou měly Liberecké výstavní trhy, *Průboj*, *Vpřed* i *Mladá fronta* věnovaly jeho otevření prostor v několika vydáních. Celkový počet otištěných zpráv v době okolo zpřístupnění Ještědu veřejnosti není o mnoho nižší (pouze o 4) než v případě prvního klíčového momentu. Obecně tedy nelze potvrdit hypotézu, že zájem médií o stavbu na Ještědu po roce 1968 poklesl. Zmíněnou hypotézu vyvrací fakt, že dokončení stavby bylo pro tisk (použijeme-li jako kritérium četnost, s níž o tématu informoval) téměř stejně zajímavým tématem jako počátek jeho výstavby.

Zajímavý je i pohled na to, jak často byli jmenováni tvůrci celé stavby.

136 ŠVÁCHA, Rostislav. *Karel Hubáček*. Praha: Středoevropská galerie a nakladatelství, 1996, s. 24

137 (od dop.) Perrotova cena. *Průboj* 21. 5. 1969, roč. 21, č. 117, s. 1

Hubáčkovu jméno případně jména ostatních autorů v tisku příliš prostoru nenašla. Sám Karel Hubáček byl zmiňován zejména v počáteční fázi výstavby. Zde sloužilo jméno spíše jako identifikátor, dle kterého čtenáři a návštěvníci výstavy rozlišovali jednotlivé návrhy. O ostatních se zde však nepíše. I v dalším sledovaném období je možné občas na jméno Hubáček narazit, často spíše jen ve spojení „Hubáčkův kužel“¹³⁸, které odkazovalo na tvar rostoucího vysílače. Autor je samozřejmě jmenován i ve člancích týkající se Perretovy ceny, jednou dokonce společně s Otakarem Binarem. Při příležitosti otevření hotelu však v médiích zásluhy sklízí hlavně dělníci a řemeslníci, pod jejichž rukama dílo rostlo. Na ty, kteří celý projekt připravovali, se trochu zapomnělo. Kromě Hubáčka a Binara, kteří byli jmenováni pouze v jednom z publikovaných článků, zde nezazní jméno žádného jiného z autorů, kteří se podíleli na stavbě, výbavě či výzdobě hotelových prostor.

138 Např.: PASTYŘÍK, M. Byla sláva na Ještědu, *Vpřed* 2. 8. 1966, roč. 7, č. 31, s. 1

9 Závěr

Hotel a vysílač na Ještědu je v dnešní době považován za jednu z nejvýznamnějších staveb na našem území. Kromě statutu národní kulturní památky získal také titul česká stavba století a usiluje rovněž o zapsání do seznamu UNESCO. V době, kdy tato stavba vznikala, ještě asi nikdo nedokázal předpovědět, jakého věhlasu se jí v budoucnu dostane. Poté, co za něj získal jeho autor prestižní Perretovu cenu, už ale muselo být jasné, že Ještěd není jen tak ledajaký hotel.

Proto je velmi překvapivý nepříliš velký zájem médií. V práci bylo nutné vycházet z poměrně malého vzorku, celkově bylo nalezeno pouhých 58 článků týkajících se Ještědu. Při zadávání tématu jsem předpokládala mnohem větší množství článků a tím pádem i možnost získat z nich více informací.

Překvapivá byla i absence informací v *Československém architektovi*. Tento časopis například obvykle zveřejňoval vyhlášené a probíhající architektonické soutěže, avšak o soutěži na nové vysílací a rekreační středisko na Ještědu se v *Architektovi* žádná zmínka neobjevila. Ve sledovaných letech nebyl nalezen ani jeden článek vztahující se k tématu (vyjma krátké zmínky ohledně udělení Perretovy ceny Karlu Hubáčkovi), a to i přes to, že u časopisu *Československý architekt* byly zkoumány celé ročníky, v nichž se klíčové momenty Ještědu udály, ne pouze nejbližší čtvrtletí jako u ostatních periodik. Tak bylo učiněno zejména kvůli malému rozsahu časopisu a četnosti jeho vydávání. Při svém výzkumu jsem usoudila, že tento časopis zřejmě nemohl reagovat na události tak pružně, jako denní tisk, a proto jsem sledovaná období v případě tohoto periodika rozšířila na celé ročníky.

V rozsahu sledovaných období byla učiněna drobná odchylka oproti zadání práce. Původně měla být zkoumána doba 2 měsíce před a 2 měsíce po události. Pouze dva z těchto klíčových momentů byly očekávané, a to položení základního kamene a předání stavby. U nich se dal předpokládat zájem médií předem, a proto jsem v jejich případech čtyřměsíční období průzkumu dodržela. Ani zde však nebylo nutné sledovat tak dlouhou periodu, většina zpráv se objevovala maximálně s měsíčním předstihem před danou událostí.

U ostatních klíčových momentů byla zkoumaná doba zkrácena na 1 měsíc před

a 2 měsíce po jejich odehrání. Je logické, že události, které nebyly očekávané, nemohly být sledovány v médiích předem. U *Československého architekta* jsem pak zkoumané období rozšířila, jak již bylo popsáno výše.

V této práci jsem se často potýkala s nedostatkem relevantních informací. Ačkoli je Ještěd velice populární téma, není mnoho zdrojů, v nichž by se daly sehnat podrobnosti ohledně jeho vzniku. Většina informací vztahujících se k období výstavby Ještědu jsou pouze ústně tradované legendy. Stavební deníky a kompletní zápisy z průběhu stavby jsou bohužel nezvěstné.¹³⁹ Proto bylo těžké i pokoušet se porovnávat informace v médiích se skutečností. Ta je totiž často neznámá nebo zkreslená důsledkem orálního předávání.

Nepodařilo se a ani nebylo záměrem této práce zjistit, zda média podávala pravdivé zprávy ohledně stavby Ještědu. Měla za úkol pouze zmapovat zájem tisku o toto téma a porovnat jeho proměnu v závislosti na událostech srpna 1968. Věřím, že se do určité míry podařilo tento záměr naplnit a že tato bakalářská práce se v budoucnu stane pomocníkem pro další zkoumání historie tohoto obdivuhodného architektonického díla.

139 ŠÍR, Vladan. *Zachraňte legendární Ještěd*. Futuristickému interiéru pomůže sbírka [online]. iDnes.cz, 9. září 2013 [cit. 2016-03-18]
dostupné z:
http://bydleni.idnes.cz/jested-cqc-/architektura.aspxc=A130905_163424_architektura_web

10 Použitá literatura

Monografie

4. BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 2011
5. BERAN, Lukáš a ŠVÁCHA, Rostislav (ed.). *Sial*. 1. vyd. Olomouc: Arbor vitae, 2010
6. ČINÁTL, Kamil. *Věčné časy: československé totalitní roky*. Praha: Respekt Publishing, 2009
7. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 1993
8. JIROUTEK, Jiří. *Fenomén Ještěd: Phenomenon Ještěd = Phänomen Ještěd*. 2., rozš. vyd. Liberec: Fenomén Ještěd, 2008
9. KARPAŠ, Roman. *Kniha o Liberci*. 2., dopl. a rozš. vyd. Liberec: Dialog, 2004
10. KARPAŠ, Roman. *Stalo se na severu Čech 1900 – 2000*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2001
11. KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel, ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd., Praha: Portál 2010
12. KŘÍŽEK, Jiří (ed.). *Ještěd 11x jinak: architektonická soutěž na vysílač a horský hotel na Ještědu v roce 1963 v textech a dokumentech = Der Ještěd 11x anders: Architekturwettbewerb für den Sender und das Berghotel auf dem Ještěd im Jahre 1963 in Texten und Dokumenten*. 1. vyd. V Liberci: Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury, c2014.
13. KVAČEK, Robert. *České dějiny II*. 1. vyd. Praha: SPL – Práce, 2002
14. MLYNÁŘ, Zdeněk. *Mráz přichází z Kremlu*. Praha: Mladá fronta, 1990
15. MORGANOVÁ, Pavlína, Dagmar SVATOŠOVÁ a Jiří ŠEVČÍK (eds.). *České umění, 1938–1989: programy, kritické texty, dokumenty*. Vyd. 1.

- Praha: Academia, 2001
16. OPAT, Lubomír. *Výkladový slovník analytiky, aneb, Jak zpracovávat data*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005.
 17. OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969 – 1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002
 18. OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969 – 1989: příspěvek k dějinám „normalizace“*. Praha: Maxdorf, 1994.
 19. PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 3. vyd. Praha: Brána, 2012
 20. REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009
 21. ŘEHÁČEK, Marek. *Ještěd a Podještědí: turistický průvodce po horách a okolí*. Liberec: Kalendář Liberecka, 2004
 22. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2015
 23. ŠTERNOVÁ, Petra (ed.). *Soupis nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji: okres Liberec*. V Liberci: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, 2013
 24. ŠVÁCHA, Rostislav. *Karel Hubáček*. Praha: Středoevropská galerie a nakladatelství, 1996
 25. TECHNIK, Svatopluk, RUDA, Vladimír. *Liberec minulosti a současnosti: (historie a perspektivy výstavby města)*. 2., přeprac. vyd. Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1980
 26. *Vzpomínky na Ještěd*. Liberec: Ještěd 73, 2015

Elektronické zdroje a webové stránky

1. *Auguste Perret Prize* [online]. Brno: Archiweb [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/awards.php?action=show&id=10>
2. DVOŘÁKOVÁ, Ilona. *Obsahová analýza/formální obsahová analýza/kvantitativní obsahová analýza* [online]. AntropoWebzin, 2010, s. 95–99. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/media/webzin/webzin_2_2010/Dvorakova__I-2-2010.pdf
3. HÁDKOVÁ, Jana. *Liberecká svědectví – jiné osudy* [TV dokument]. iVysílání ČT [online]. 2008 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10190182679-liberecka-svedectvi-jine-osudy/>
4. <http://www.architekt.cz/cs/uvodni-stranka/>
5. http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&s_lang=2&id_desc=77300
6. <http://www.usti-nad-labem.cz/dejiny/1945-95/ul-8-88.htm>
7. KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In Slovníková příručka k československým dějinám 1948–1989 [online]. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2006, s. 564. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/226_koncelik_cenzura.pdf
8. LÁNSKÁ, Milena. *Z lásky k Ještědu*. Výroční zpráva spolku Ještěd 73. Liberec, 2014 [online] [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.jested73.cz/wp-content/uploads/2015/09/Jested-73-VZ-2014-single.pdf>
9. LUBAS, Miloslav. *Ještěd letos slaví 40 let. Přesné datum otevření však obestírá záhada*. iDnes.cz [online], 9. července 2013 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: http://liberec.idnes.cz/jested-slavi-40-let-0mt-/liberec-zpravy.aspx?c=A130709_083523_liberec-zpravy_tm
10. *Osudové okamžiky – Ještěd 1963* [TV dokument], iVysílání ČT [online]. 2002 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1091682868-osudove-okamziky/403235100081008-jested-1963/>

11. ROŽÁNEK, Filip. *Okupace den za dnem, hodinu po hodině* [online]. Československý rozhlas, 2008-08-05, [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/historie/1968/_zprava/482064
12. RUŽIČKA, Daniel. *Protokol o jednání delegace ČSSR a SSSR (tzv. Moskevský protokol)* [online], totalita.cz, 1999–2016 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/txt/txt_prot_mosk_1968.php
13. ŠÍR, Vladan. *Zachraňte legendární Ještěd. Futuristickému interiéru pomůže sbírka* [online]. iDnes.cz, 9. září 2013 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: http://bydleni.idnes.cz/jested-cqc-/architektura.aspxc=A130905_163424_architektura_web

Tisk

6. Rudé právo:
 - Únor – květen 1963
 - Červen – srpen 1966
 - Srpen – listopad 1968
 - Květen – červenec 1969
 - Červen – srpen 1973
7. Mladá fronta
 - Únor – květen 1963
 - Červen – srpen 1966
 - Srpen – listopad 1968
 - Květen – červenec 1969
 - Červen – srpen 1973

8. Vpřed

- Únor – květen 1963
- Červen – srpen 1966
- Srpen – listopad 1968
- Květen – červenec 1969
- Červen – srpen 1973

9. Průboj

- Únor – květen 1963
- Červen – srpen 1966
- Srpen – listopad 1968
- Květen – červenec 1969
- Červen – srpen 1973

10. Československý architekt

- Ročník 1963
- Ročník 1966
- Ročník 1968
- Ročník 1969
- Ročník 1973

11 Přílohy

- I. Příloha č. 1: Původní horský hotel na Ještědu – dobová fotografie
(zdroj: <http://liberec-reichenberg.net/stavby/karta/nazev/30-televizni-vysilac-a-horsky-hotel-jested>)

- II. Příloha č. 2: Karel Hubáček, Zdeněk Zachař: model, 1964 (zdroj: Švácha, Rostislav (ed.): *Sial*, Arbor Vitae, 2010)

- III. Příloha č. 3: Karel Hubáček (Autor: ČTK, 25.11.11 10:55; zdroj: <http://archiweb.cz/salon.php?action=show&id=11010&type=1>)

